

České školství v mezinárodním srovnání 2015

Česká republika v indikátorech OECD, resp. v indikátorech publikace Education at a Glance 2015

OECD zveřejnila 24. listopadu 2015 v 11:00 publikaci Education at a Glance, která prostřednictvím vybraných indikátorů porovnává vzdělávací systémy zemí OECD. Kromě vlastní publikace vydává OECD i profily jednotlivých zemí – Country Notes, v nichž jsou podchyceny základní výsledky pro danou zemi. Jde o nejaktuálnější výsledky mezinárodních srovnání vzdělávacích systémů, které jsou k dispozici.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovalo materiál *České školství v mezinárodním srovnání*, ve kterém uvádí informace o základních výsledcích zveřejněných v Education at a Glance 2015 a podrobněji se zaměřuje na situaci České republiky.

Education at a Glance 2015 je rozděleno na čtyři části (A–D), které jsou dále členěny do 31 tematických kapitol popisujících vzdělávací systémy zejména z pohledu přístupu ke vzdělávání a průchodu vzdělávací soustavou, výstupů ze vzdělávání (výsledky žáků a dospělých v mezinárodních šetřeních, přestup ze vzdělávání na trh práce, zaměstnanost, nezaměstnanost a platy podle dosaženého vzdělání, ...), finančního zabezpečení vzdělávání, personálního zabezpečení vzdělávání, podmínek pro výuku (např. vyučovací doba žáků, počet žáků na třídu/učitele). Zvláštní pozornost je věnována předškolnímu vzdělávání a profesi učitele (počáteční vzdělávání učitelů, další profesní rozvoj, kariérní řád, platová situace učitelů, vyučovací a další povinnosti, apod.).

Veškeré publikované údaje, pokud není uvedeno jinak, jsou za školní rok 2012/13 (údaje za žáky/studenty, poprvé zapsané a absolventy, platy učitelů, ...), za kalendářní rok 2013 (zaměstnanost, nezaměstnanost) nebo kalendářní rok 2012 (finanční údaje). Údaje vycházejí zejména ze statistických šetření UOE (společné dotazníky Eurostatu, OECD a UNESCO), Výběrového šetření pracovních sil (Labour Force Survey), vlastních šetření INES OECD (program zabývající se indikátory ve vzdělávání), šetření gramotnosti žáků (PISA 2012) a šetření gramotnosti dospělých (PIAAC 2012).

Celou publikaci Education at a Glance 2015 naleznete na www.oecd.org/edu/eag.htm. Současně je publikace vystavena na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/publikace-education-at-a-glance-1>.

Zpracoval:

Odbor školské statistiky, analýz a informační strategie, MŠMT

Odbor strategie a evropských záležitostí, MŠMT

Obsah

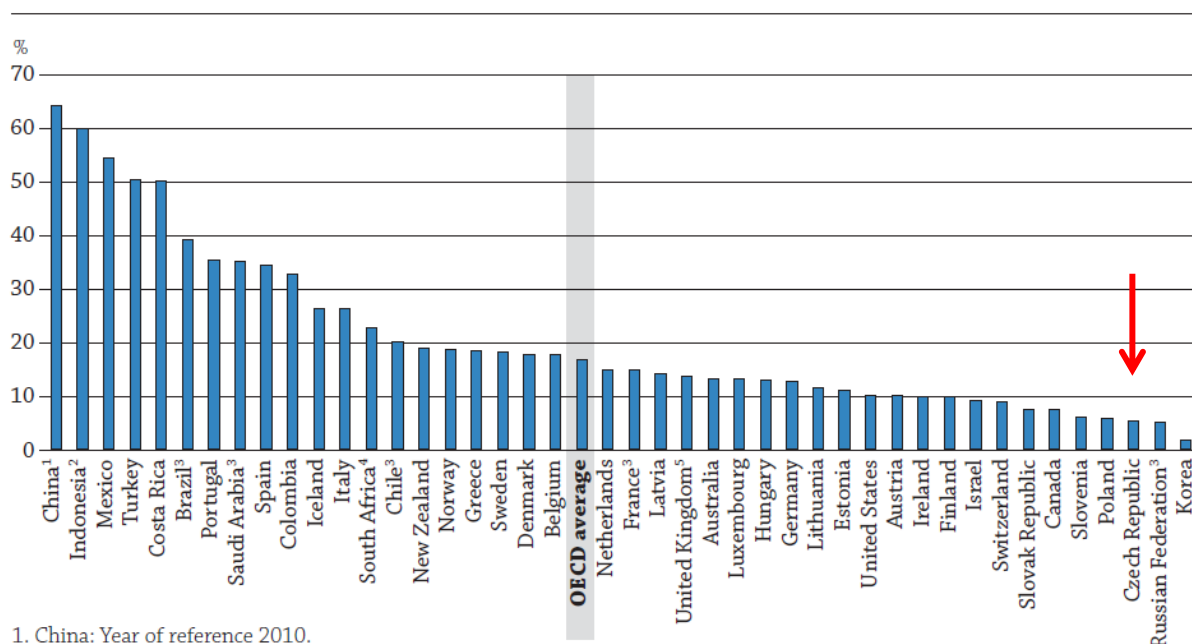
Část A: Výsledky vzdělávacích institucí a dopad učení.....	3
A1: Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání dospělých?.....	3
A2: Kolik mladých lidí může v průběhu svého života získat vyšší sekundární vzdělání?.....	4
A3: Kolik mladých lidí může v průběhu svého života získat terciární vzdělání („míra graduace“)?	5
A4: Do jaké míry ovlivňuje vzdělání rodičů účast na terciárním vzdělávání?.....	6
A5: Jaký je vliv dosaženého vzdělání na uplatnění na trhu práce?	7
A6: Jaké jsou výhody vzdělávání z hlediska příjmů?	9
A7: Jaké jsou finanční pobídky pro vzdělávání?	10
A8: Jaké jsou sociální efekty vzdělávání?	11
A9 Jaký vliv mají dovednosti na zaměstnanost a příjmy?	12
A10: Kde ve vzdělávání a zaměstnávání jsou genderové rozdíly?.....	13
Část B: Finanční a lidské zdroje investované do vzdělávání.....	15
B1: Jaké jsou výdaje na žáka?	15
B2: Jaká část národního bohatství je vynakládána na vzdělávání?	16
B3: Jaký je podíl veřejných a soukromých výdajů na vzdělávání?.....	17
B4: Jaké jsou celkové veřejné výdaje na vzdělávání?	18
B5: Jaké jsou náklady studentů terciárního vzdělávání a jakou veřejnou podporu mají k dispozici?.....	19
B6: Na jaké zdroje a služby jsou vynakládány finanční prostředky ve vzdělávání?.....	20
B7: Jaké faktory ovlivňují výdaje na vzdělávání.....	21
Kapitola C: Přístup ke vzdělávání, účast na něm a postup ve vzdělávání	23
C1: Kdo se účastní vzdělávání?	23
C2: Jak se v jednotlivých zemích liší systémy předškolního vzdělávání?	24
C3: Kolik studentů vstupuje do terciárního vzdělávání?	25
C4: Kdo studuje v zahraničí a kde?	26
C5: Přejechod mladých lidí (15–29letých) ze vzdělávání na trh práce	28
C6: Kolik dospělých se účastní různých forem vzdělávání?.....	29
Kapitola D: Prostředí pro výuku a organizace škol	31
D1: Kolik času stráví žáci ve třídě?.....	31
D2: Počet žáků na učitele a průměrná velikost třídy.....	33
D3: Jak jsou placeni učitelé.....	34
D4: Kolik času stráví učitelé výukou?	35
D5: Kdo jsou učitelé?	37
D6: Používané mechanismy hodnocení.....	38
D7: Nástroje používané k hodnocení učitelů a ředitelů škol.....	40
D8: Do jaké míry jsou ve vzdělávání používány informační a komunikační technologie?	41

Část A: Výsledky vzdělávacích institucí a dopad učení

A1: Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání dospělých?

- V zemích OECD průměrně každý šestý (17 %) mladší dospělý (25–34 let) nedokončí vyšší sekundární vzdělání. Mezi 30–40 % mladých dospělých v Brazílii, Kolumbii, Portugalsku, Saudské Arábii a Španělsku a přes 50 % mladých dospělých v Číně, Kostarice, Indonésii, Mexiku a Turecku nemá vyšší sekundární vzdělání. Česká republika v tomto ukazateli patří v rámci zemí OECD k nejlepším – 95 % osob ve věku 25–34 let vyšší sekundární vzdělání dokončí.
- Vyšší sekundární vzdělání je ve většině zemí OECD nejčastěji dosahovanou úrovní vzdělání. V průměru 43 % lidí ve věku 25–64 let získalo vyšší sekundární nebo postsekundární terciární vzdělání jako nejvyšší dosažené vzdělání. V České republice bylo v roce 2014 v této věkové skupině 72 % osob s vyšším sekundárním vzděláním.
- Ve dvou pětinách zemí OECD a v Lotyšsku, Litvě a Ruské federaci má nejméně každá druhá mladá žena (25–34 let) terciární vzdělání, zatímco obdobná míra terciárně vzdělaných mužů je pouze v Kanadě, Koreji, Lucembursku, Ruské federaci a Spojeném království. Muži jsou na tom tedy relativně hůře.

Graf A1.1: Procento 25–34letých, kteří nedosáhli vyššího sekundárního vzdělání (2014)

1. China: Year of reference 2010.

2. Indonesia: Year of reference 2011.

3. Brazil, Chile, France, Korea, the Russian Federation, Saudi Arabia: Year of reference 2013.

4. South Africa: Year of reference 2012.

5. The United Kingdom: Data for upper secondary attainment includes completion of a sufficient volume and standard of programmes that would be classified individually as completion of intermediate upper secondary programmes (18% of the adults are under this group).

Countries are ranked in descending order of the percentage of 25-34 year-olds with attainment below upper secondary education.

Source: OECD. Table A1.4a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283386>

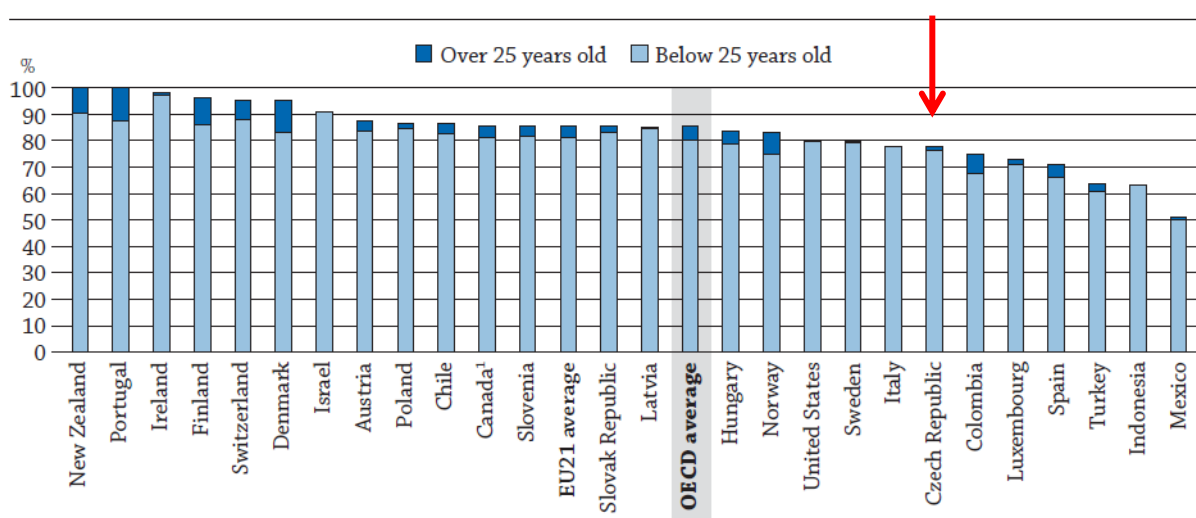
Další zjištění

- V zemích OECD dosáhlo 37 % žen ve věku 55–64 let vzdělání nižší než vyšší sekundární vzdělání jako své nejvyšší dosaženého vzdělání, zatímco tato míra je pouze 15 % v populaci 25–34letých.
- V Číně kleslo procento 25–34letých se vzděláním nižším než vyšším sekundárním o 30 p. b. za pouhou dekádu – z 94 % v roce 2000 na 64 % v roce 2010.
- Ve většině zemí OECD má většina dospělých s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním odbornou kvalifikaci. V Kanadě, Chile, Kostarice, Řecku, Izraeli, Portugalsku a Španělsku bylo všeobecné vzdělání častější – více než 60 %. V Austrálii, Turecku a ve Spojeném království jsou oba typy vzdělání zastoupeny rovnoměrně.
- Úroveň dovedností a míra připravenosti vyžít ICT pro řešení problémů se zvýšila, ale snižuje se s věkem. V průměru má dobré znalosti ICT 34 % mužů a 29 % žen.

A2: Kolik mladých lidí může v průběhu svého života získat vyšší sekundární vzdělání?

- Na základě aktuálních trendů lze očekávat, že v zemích OECD získá v průběhu svého života vyšší sekundární vzdělání průměrně 85 % dnešních mladých lidí. Výsledky OECD uvádějí pro Českou republiku hodnotu 78 % (77 % pro muže a 79 % pro ženy).
- V zemích OECD lze očekávat, že odborné vyšší sekundární vzdělání v průběhu svého života dokončí průměrně 47 % mužů a 44 % žen. V případě České republiky jsou (vzhledem k historické orientaci na odborné vzdělávání) tyto podíly vyšší – 65 % mužů a 56 % žen. Vývoj v posledních letech ale naznačuje, že se role všeobecného vzdělávání posiluje.
- 97 % těch, kteří dokončí všeobecné vyšší sekundární vzdělání, tak učiní před dosažením 25 let věku, Česká republika není výjimkou.

Graf A2.1: Míra dosažení sekundárního vzdělání (2013)

1. Year of reference 2012.

Countries are ranked in descending order of first time upper secondary graduation rates.

Source: OECD. Tables A2.1 and A2.2. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283420>

Další zjištění

- V 21 z 25 zemí OECD, pro které jsou dostupná data, dosahuje míra úspěšného dokončení studia ve vyšším sekundárním vzdělání 75 % či více. V devíti zemích tato míra převyšuje 90 %.
- V zemích OECD je průměrně 83 % absolventů odborného vyššího sekundárního vzdělání mladších 25 let a 46 % z nich jsou ženy. V České republice je 92 % absolventů odborného vyššího sekundárního vzdělání mladších 25 let a podíl žen dosahuje 45 %.
- Většina mladých mužů si v odborně zaměřeném vyšším sekundárním vzdělání volí obory v oblasti strojírenství, zpracovatelského průmyslu a stavitelství, zatímco mladé ženy tvoří většinu ve všech ostatních oborech.
- Přibližně 13 % dnešních mladých lidí dokončí postsekundární neterciární vzdělání, 54 % z nich budou ženy.

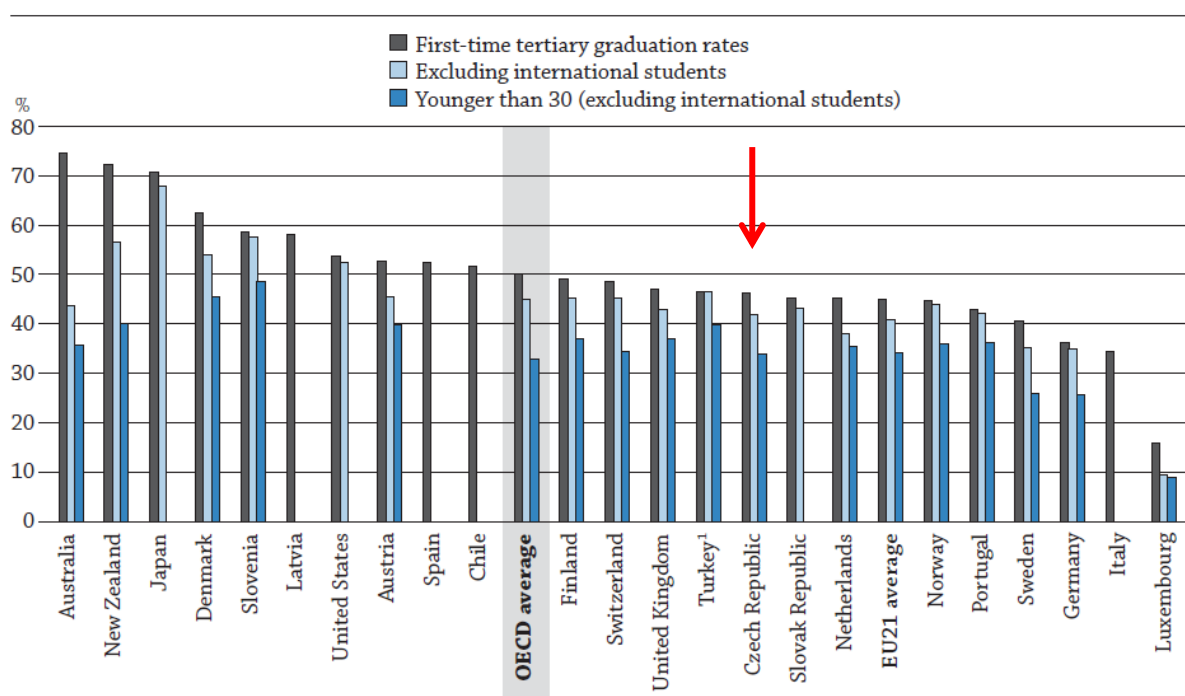
A3: Kolik mladých lidí může v průběhu svého života získat terciární vzdělání („míra graduate“)?

- Na základě současných trendů získá v zemích OECD průměrně 35 % dnešních mladých lidí terciární vzdělání před dosažením 30 let. Pro Českou republiku tento podíl dosahuje 34 %.
- Ženy představovaly v roce 2013 více než polovinu absolventů, ale nadále tvoří výraznou menšinu studentů v přírodovědných a technických oborech. V České republice v roce 2013 tvořily ženy 63 % absolventů terciárního vzdělávání.
- Absolventi v přírodovědných a technických oborech tvoří méně než čtvrtinu všech absolventů terciárního vzdělávání, ale zároveň 44 % absolventů doktorského studia. V České republice tvoří absolventi v přírodovědných a technických oborech 24 % ze všech absolventů, u absolventů na úrovni doktorského studia tento podíl dosahuje 48 %.

Další zjištění

- Vezmeme-li v úvahu pouze první absolvování na terciární úrovni, pak v roce 2013 bylo v zemích OECD 69 % absolventů bakalářských programů, 14 % absolventů magisterských programů a 18 % absolventů terciárních programů krátkého cyklu.
- Pokročilé programy terciárního vzdělávání přitahují více zahraničních studentů než bakalářské nebo obdobné programy. Mezi těmi, kteří v roce 2013 absolvovali v zemích OECD poprvé doktorský program, bylo přibližně 27 % zahraničních studentů. V případě absolventů magisterských programů to bylo 18 %, v bakalářských programech 7 %. U České republiky se jedná o 13 % zahraničních absolventů na doktorské, 10 % na magisterské a 7 % na bakalářské úrovni.
- Každý třetí absolvent terciárního vzdělávání získal v roce 2013 titul v oblasti sociálních věd, obchodu nebo práva. Téměř ve všech zemích OECD tyto obory tvoří většinu. V České republice je podíl absolventů v oblasti sociálních věd, obchodu nebo práva 36 %.

Graf A3.1: Míra prvního dokončení terciárního vzdělání (2013)

Note: Mismatches between the coverage of the population data and first-time graduates data mean that the graduation rates for those countries that are net exporters of students may be underestimated and those that are net importers may be overestimated. The first-time tertiary graduation rate excluding international students accounts for this.

1. Year of reference 2012.

Countries are ranked in descending order of the first time tertiary graduation rates.

Source: OECD. Table A3.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

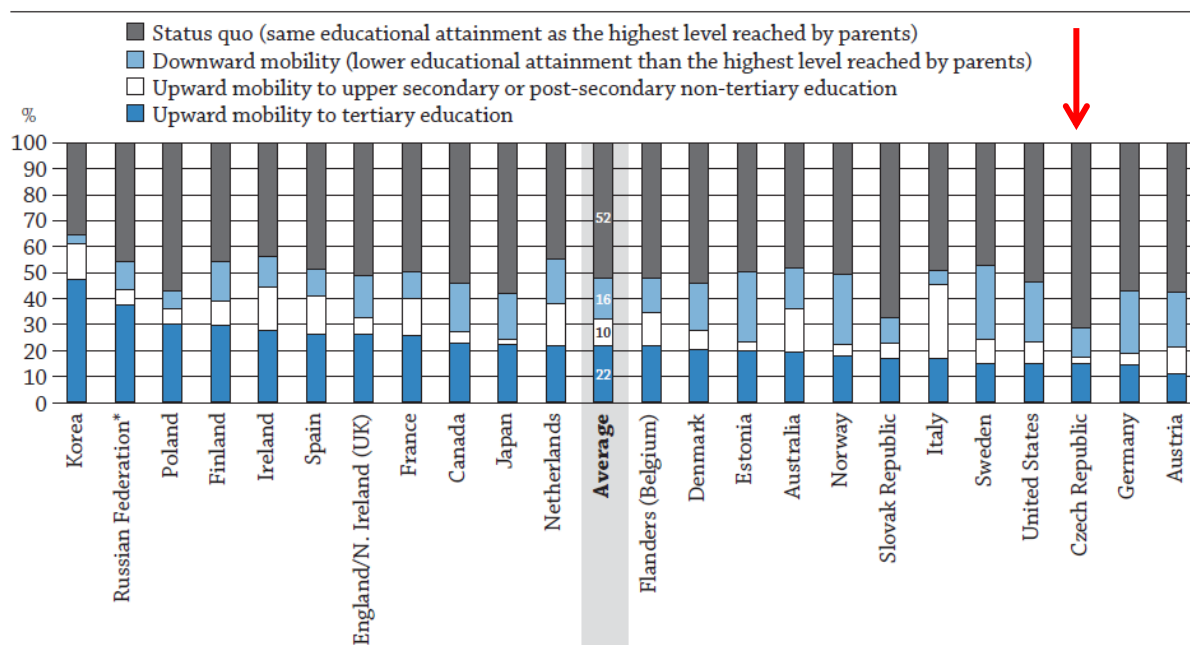
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283460>

A4: Do jaké míry ovlivňuje vzdělání rodičů účast na terciárním vzdělávání?

- V zemích a regionech OECD, které se v roce 2012 účastnily projektu PIAAC, získalo terciární vzdělání 22 % osob ve věku 25–34 let (v Koreji 47 %), navzdory tomu, že jejich rodiče tento stupeň vzdělání nezískali (vzestupná vzdělanostní mobilita). V České republice se jedná o 15 % osob ve věku 25–34 let. Co se týká dosažení stejné úrovně vzdělání, Česká republika spolu se Slovenskem vykazují nejvyšší podíly (71 %, resp. 67 %). V sestupné vzdělanostní mobilitě je Česká republika pod průměrem OECD (12 % v porovnání s 16 % za průměr zemí OECD).
- První generace terciárně vzdělaných dospělých a terciárně vzdělaných dospělých, jejichž rodiče mají také terciární vzdělání, vykazují obdobnou míru zaměstnanosti a orientují se na obdobné obory.
- Pokud vezmeme v potaz vzdělání rodičů, dospělí s terciárním vzděláním jsou o 23 p. b. častěji mezi 25 % nejvyššími příjmovými skupinami než dospělí se sekundárním neterciárním vzděláním. V České republice je tento rozdíl 19 p. b.

Graf A4.1: Mezinárodní mobilita ve vzdělávání (2012)

Průzkum dovedností dospělých, dosažené vzdělání osob mimo vzdělávání ve věkové skupině 25–34 let ve srovnání s jejich rodiči

* See note on data for the Russian Federation in the *Methodology* section.

Countries are ranked in descending order of upward mobility to tertiary education among tertiary-educated 25–34 year-old non-students.

Source: OECD. Table A4.1a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283540>

Další zjištění

- Příležitost získat terciární vzdělání a překonat tak vzdělání svých rodičů zůstává ve většině zemí stejná nebo se mírně zvyšuje v čase. Mezi jednotlivci, jejichž rodiče dosáhli nejvyšší vyšší sekundární vzdělání nebo postsekundární neterciární vzdělání, dosáhlo terciární vzdělání 38 % 25–34letých, 37 % osob ve věku 35–44 let, 36 % osob ve věku 45–54 let a 34 % osob ve věku 55–64 let.
- V některých zemích je přirozené, že velká část mladých dospělých nepřekoná vzdělání svých rodičů, jelikož ti již ve velké míře mají terciární vzdělání, a tedy neexistuje příležitost pro vertikální mobilitu. Tento status quo ve výsledcích vzdělávání je pozitivní jev.
- V průměru 88 % prvních absolventů terciárního vzdělávání má zaměstnání. Ve Flandrech (Belgie) je to 98 %, v České republice 83 %.

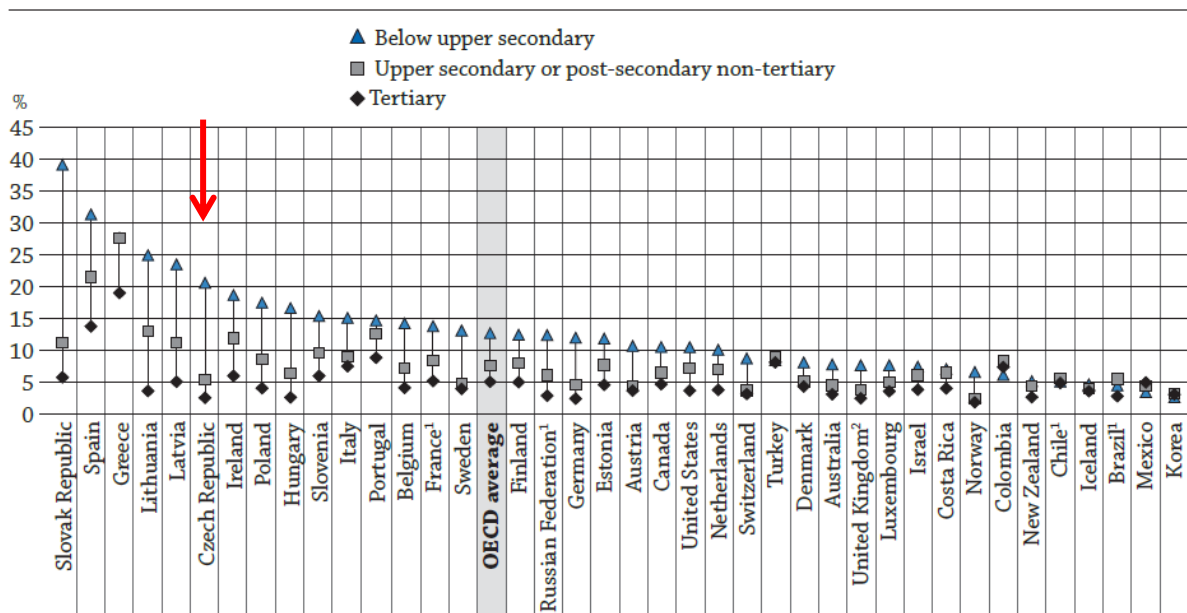
A5: Jaký je vliv dosaženého vzdělání na uplatnění na trhu práce?

- V průměru 80 % terciárně vzdělaných lidí je zaměstnáno oproti 70 % lidí s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním a 60 % s nižším než vyšším sekundárním vzděláním. V České republice je zaměstnáno přibližně 85 % osob s terciárním vzděláním, 78 % osob s vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním vzděláním a 44 % osob s nejnižším vzděláním.
- Česká republika patří mezi země s nejnižší nezaměstnaností terciárně vzdělaných dospělých (2,6 %), a také mezi země s nejvyšším rozdílem v nezaměstnanosti mezi osobami s nižším než

vyšším sekundárním vzděláním (20,7 %) a osobami s vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním (5,4 %) nebo terciárním vzděláním (2,6 %). Míra nezaměstnanosti je vyšší u mladších dospělých (25–34 let) než u starších dospělých (55–64 let), a to u všech úrovní dosaženého vzdělání, což platí i v České republice.

- Navzdory vyššímu dosažovanému vzdělání mají mladé ženy nižší míru zaměstnanosti než mladí muži, ačkoliv tato genderová propast je mnohem užší v případě terciárně vzdělaných mladých dospělých než u osob s nižším stupněm vzdělání.

Graf A5.1: Míra nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání (2014)
25–64letí

1. Brazil, Chile, France, the Russian Federation: Data for year 2014 refer to year 2013.

2. The United Kingdom: Data for upper secondary attainment includes completion of a sufficient volume and standard of programmes that would be classified individually as completion of intermediate upper secondary programmes (18% of the adults are under this group).

Countries are ranked in descending order of the unemployment rate of adults with below upper secondary education.

Source: OECD, Table A5.4a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283600>

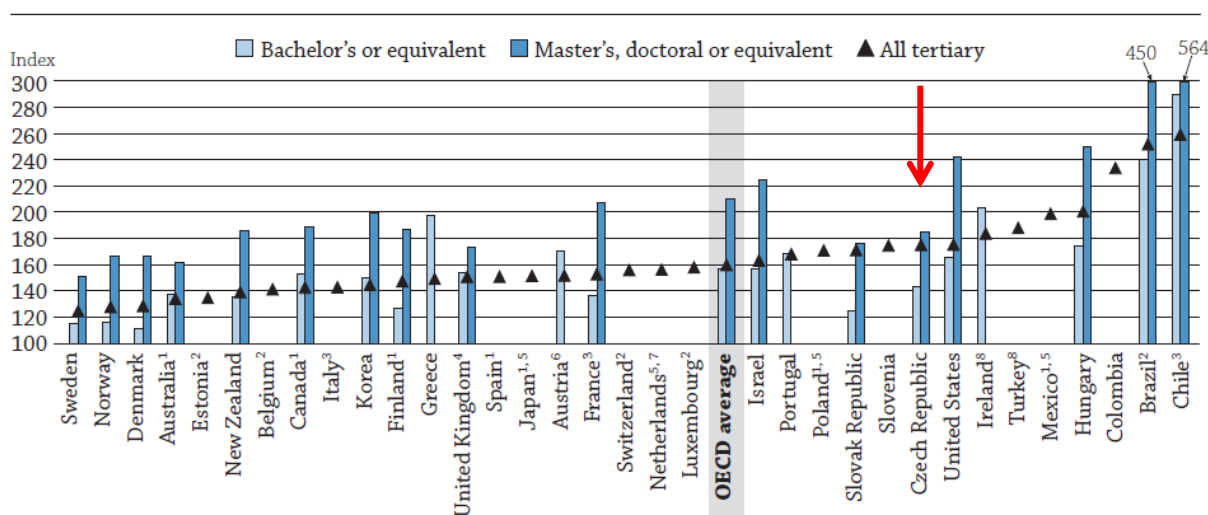
Další zjištění

- Míra nezaměstnanosti je mírně nižší u jedinců s odborným vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním (8,5 %) než u těch s všeobecným vzděláním (8,9 %).
- V Kolumbii a Mexiku je míra nezaměstnanosti vyšší u terciárně vzdělaných dospělých (7,4 % respektive 5,0 %) než u těch nižším než vyšším sekundárním vzděláním (6,2 % respektive 3,5 %).
- Míra zaměstnanosti mezi dospělými bez vyššího sekundárního vzdělání je nižší než 40 % na Slovensku (33 %) a v Polsku (39 %). Česká republika nevykazuje o mnoho lepší hodnotu než Polsko (43 %).

A6: Jaké jsou výhody vzdělávání z hlediska příjmů?

- Ve všech zemích OECD mají dospělí s terciárním vzděláním vyšší příjmy než dospělí s vyšším sekundárním vzděláním, kteří pak mají příjmy vyšší než osoby s nižším než vyšším sekundárním vzděláním.
- Napříč zeměmi OECD mají dospělí bez vyššího sekundárního vzdělání o 20 % nižší příjmy ze zaměstnání oproti osobám s vyšším sekundárním vzděláním, osoby s postsekundárním neterciárním vzděláním mají naopak příjmy o 10 % vyšší, osoby s terciárním vzděláním o 60 % vyšší. V České republice mají dospělí bez vyššího sekundárního vzdělání o 26 % nižší příjmy ze zaměstnání oproti osobám s vyšším sekundárním vzděláním a osoby s terciárním vzděláním mají příjem naopak o 75 % vyšší oproti osobám s vyšším sekundárním vzděláním.
- Napříč zeměmi OECD mají nejvyšší příjmy lidé s magisterským, doktorským nebo ekvivalentním stupněm vzdělání. V Brazílii a Chile jsou tyto lidé odměňováni vůbec nejvíce ve srovnání s osobami s nižšími stupni vzdělání, jelikož jejich příjem je až 4x vyšší než příjem jedince s vyšším sekundárním vzděláním.

Graf A6.1: Relativní příjem terciárně vzdělaných pracovníků podle úrovně terciárního vzdělání 25–64letí s příjmy ze zaměstnání, vyšší sekundární vzdělání = 100

Note: Tertiary education includes short cycle tertiary, bachelor's, master's, doctoral or equivalent degrees.

1. Australia, Canada, Finland, Japan, Mexico, Poland, Spain: Year of reference 2012.

2. Belgium, Brazil, Estonia, Luxembourg, Switzerland: Index 100 refers to the combined ISCED levels 3 and 4 of the educational attainment levels in the ISCED 2011 classification.

3. Chile, France, Italy: Year of reference 2011.

4. The United Kingdom: Data for upper secondary attainment includes completion of a sufficient volume and standard of programmes that would be classified individually as completion of intermediate upper secondary programmes (18% of the adults are under this group).

5. Japan, Mexico, the Netherlands, Poland: Index 100 refers to the combined ISCED levels 3 and 4 of the educational attainment levels in the ISCED-97 classification.

6. Austria: Master's, doctoral or equivalent are included in bachelor's or equivalent.

7. The Netherlands: Year of reference 2010.

8. Ireland, Turkey: Earnings net of income tax.

Countries are ranked in ascending order of the relative earnings of 25-64 year-olds with tertiary education.

Source: OECD, Table A6.1a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283686>

Další zjištění

- Přibližně 25 % terciárně vzdělaných je placeno více než dvojnásobkem mediánového příjmu (bez ohledu na dosažené vzdělání). Tato skupina je mnohem méně často v nízkopříjmové kategorii než ti s vyšším sekundárním vzděláním. Přibližně 10 % terciárně vzdělaných pracovníků má plat nižší než polovina mediánu v porovnání s 25 % v případě pracovníků s nižším než vyšším sekundárním vzděláním. Pouze 3 % z nejméně vzdělaných pak mají plat vyšší než dvojnásobek mediánu. V České republice 26 % terciárně vzdělaných je placeno více než dvojnásobkem mediánového příjmu, 57 % terciárně vzdělaných je placeno mezi mediánovým příjmem a dvojnásobkem mediánového příjmu, 14 % terciárně vzdělaných má plat vyšší než polovina mediánového příjmu, ale nižší než mediánový příjem a pouze 3 % terciárně vzdělaných má plat nižší než polovinu mediánového příjmu.
- Ve skupině 15–24letých má příjmy ze zaměstnání přibližně 65 % osob nacházejících se mimo vzdělávání a méně než polovina studentů (asi 40 %). V zemích OECD má příjem ze zaměstnání přibližně 50 % osob ve věku 15–24 let.
- V České republice dosahují ženy ve věkové skupině 25–64 let přibližně 80 % výše příjmu stejně starých mužů v případě vzdělání nižšího sekundárního a vyššího sekundárního, ale jen 71 % výše příjmu v případě vzdělání terciárního.

A7: Jaké jsou finanční pobídky pro vzdělávání?

- U dospělých, kteří získají terciární vzdělání, je návratnost investice do vzdělání vysoká: tito lidé jsou lépe zaměstnatelní a mají vyšší příjmy než osoby bez terciárního vzdělání.
- Vzdělání se nevyplácí pouze jednotlivcům, veřejné výnosy ze vzdělávání v podobě vyšších daňových výnosů a pozitivních společenských efektů rovněž převyšují náklady.
- V zemích OECD byla v roce 2011 čistá veřejná návratnost investic do vzdělávání pro ženy 65 000 USD¹ v průběhu celého života – 1,2x více, než je vynaložená investice na jejich vzdělávání. U mužů je tento čistý zisk 127 400 USD, což je 2,5x více než jsou vynaložené náklady na jejich vzdělávání.
- Pokud porovnáme v České republice osoby, které dosáhly vyššího sekundárního vzdělání, s osobami, které ho nedosáhly, pak je soukromá návratnost investic do vzdělávání přibližně 77 000 USD pro muže a necelých 46 000 USD pro ženy, veřejná návratnost investic do vzdělávání přibližně 105 000 USD pro muže a 87 000 USD pro ženy. V případě porovnání osob, které dosáhly terciárního vzdělání, s osobami, které dosáhly vyššího sekundárního vzdělání, je soukromá návratnost investic přibližně 302 000 USD pro muže a 162 000 USD pro ženy, veřejná návratnost investic potom přibližně 134 000 USD pro muže a 82 000 USD pro ženy.

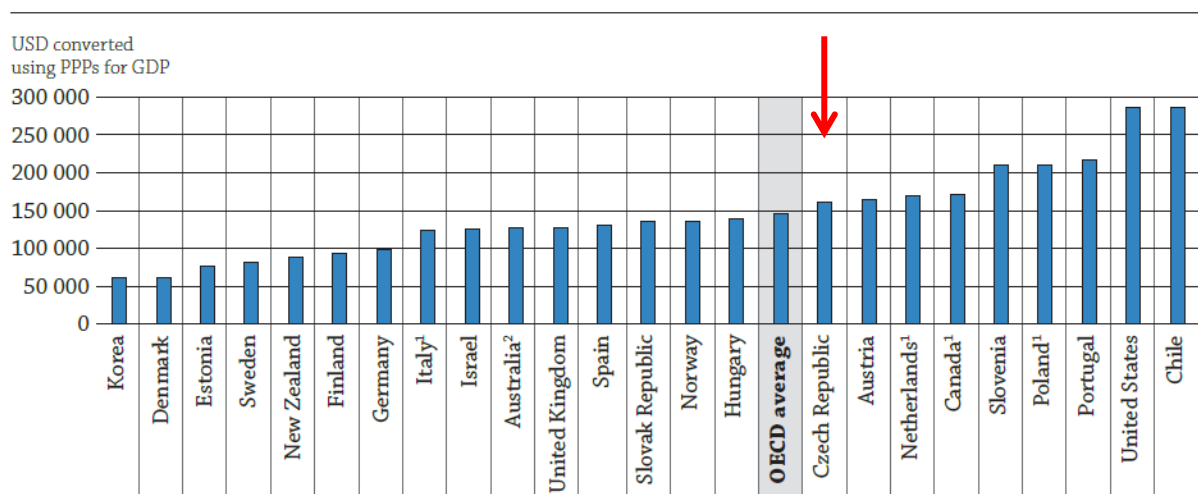
¹ Pokud jsou v tomto materiálu uváděny částky v USD, jedná se o USD přepočtené na paritu kupní síly, to znamená, že 1 USD se rovná objemu zboží, které bylo možné si v USA v roce 2011 za 1 USD koupit.

Další zjištění

- V zemích OECD je finanční návratnost vzdělání u terciárně vzdělaného pracovníka bez rodiny přibližně dvojnásobná oproti návratnosti u pracovníka s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním.
- V zemích OECD jsou osoby s terciárním vzděláním příjmově zvýhodněny, rozdíl ve výši hrubého příjmu oproti osobám s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním během celého života činí 477 400 USD u mužů a 332 600 u žen.
- Hrubé příjmy u dospělého s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním jsou ve srovnání s příjmy dospělých bez tohoto stupně vzdělání obzvláště výrazné v Rakousku, Lucembursku a USA. V těchto zemích jsou hrubé příjmy v průběhu života vyšší o 400 000 USD u mužů a o 250 000 USD u žen.
- Ve 26 zemích OECD s dostupnými daty činí čistá veřejná návratnost investice do vzdělání u žen, které dokončí vyšší sekundární nebo postsekundární neterciární vzdělání, přibližně 48 000 USD ve srovnání se ženami, které toto vzdělání nezískají. U mužů dosahuje tato veřejná návratnost 70 300 USD.
- V zemích OECD lidé investují přibližně 55 000 USD do získání terciárního vzdělání. V Nizozemí a USA tato investice přesahuje 100 000 USD, pokud jsou započítány přímé i nepřímé náklady.

Graf A7.1: Čistý finanční příjem pro ženy, které získají terciární vzdělání (2011)

Ve srovnání s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním, ekvivalent USD konvertovaný podle parity kupní síly k HDP

1. Canada, Italy, the Netherlands, Poland: Year of reference 2010.

2. Australia: Year of reference 2009.

Countries are ranked in ascending order of private net financial returns.

Source: OECD, Tables A7.3b and A7.4b. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283725>

A8: Jaké jsou sociální efekty vzdělávání?

- V průměru zemí a regionů, které se účastnily studie PIAAC (2012), vykazovali dospělí s vyšší úrovní kvalifikace častěji pozitivní sociální efekty včetně vyšší míry osobního pocitu zdraví, zapojení do dobrovolnických aktivit, mezilidské důvěry a důvěry v politiku.

- Podíl dospělých, kteří vykazovali větší zapojení do věcí veřejných, roste s každou další úrovní vzdělání; rozdíl je větší mezi dospělými s nižším než vyšším sekundárním vzděláním a osobami s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním než rozdíl mezi osobami s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním a s terciárním vzděláním.

Další zjištění

- V rozdílech mezi podíly populace, která vykazuje pozitivní sociální efekty, je nutné zohlednit také věk, pohlaví a úroveň příjmů. I po eliminaci těchto faktorů však úroveň vzdělání zůstává významnou složkou ovlivňující tyto výsledky.
- Sociálním efektem nejvíce ovlivněným věkem, pohlavím a úrovní příjmů je zdraví, kde tyto faktory tvoří až polovinu rozdílu. Rozdíly ve výši dosaženého vzdělání mají nejslabší vazbu na dobrovolnictví, mezilidské vztahy a důvěru v politiku.
- Matematická a čtenářská gramotnost mají korelaci s pozitivními sociálními efekty, ačkoliv úroveň vzdělání je stále primárním faktorem zodpovědným za rozdíly v sociálních efektech.

A9 Jaký vliv mají dovednosti na zaměstnanost a příjmy?

- V průměru zemí OECD a regionů účastnících se PIAAC 2012 se míra zaměstnanosti a výše příjmů zvyšuje v závislosti na dosaženém vzdělání a v menší míře i na úrovni dosažených dovedností.
- Nejvyšší výhody z vyšší úrovně dovedností mají osoby s terciárním vzděláním.
- U osob s terciárním a vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním vzděláním jsou dovednosti při práci s ICT spojovány s vyššími příjmy než v případě vysoké úrovně matematické gramotnosti. Vysoká úroveň matematické gramotnosti přináší na všech úrovních vzdělání vyšší příjmy než stejně vysoká úroveň čtenářské gramotnosti.

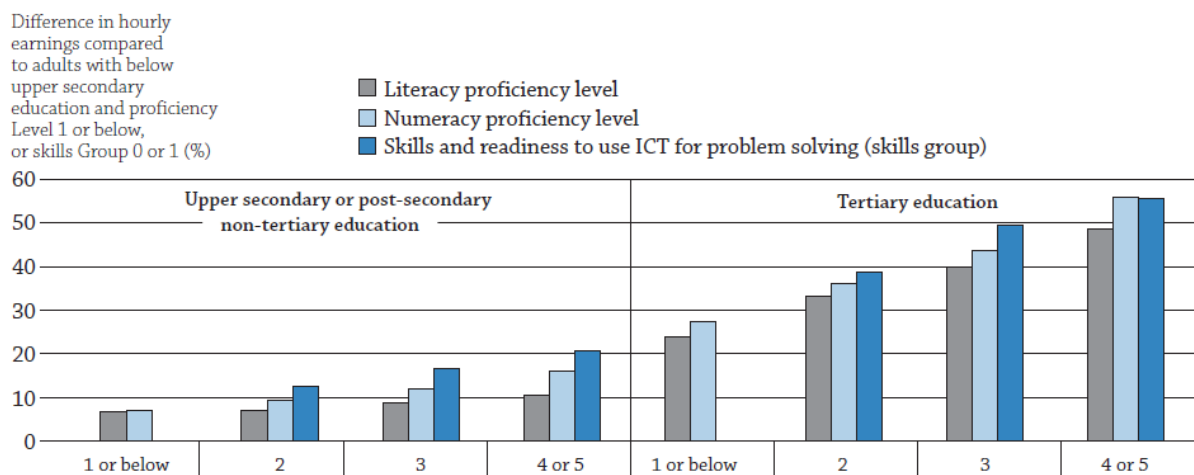
Další zjištění

- Dospělí s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním a úrovní matematické gramotnosti 1 nebo nižší mají o 7 % vyšší hodinový příjem než dospělí s nižším vzděláním a úrovní gramotnosti 1 nebo nižší, zatímco dospělí s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním a úrovní matematické gramotnosti 4 nebo 5 mají o 16 % vyšší hodinový příjem než dospělí s nižším vzděláním a úrovní gramotnosti 1 nebo nižší. Vyšší úroveň dovedností spolu s terciárním vzděláním znamená ještě vyšší příjmy – terciárně vzdělaní s úrovní matematické gramotnosti 4 nebo 5 mají hodinový příjem o 56 % vyšší než dospělí s nejnižším vzděláním a úrovní matematické gramotnosti, což znamená rozdíl 40 p. b.
- Šance na získání zaměstnání nemusí nutně růst s vyšší úrovní čtenářské gramotnosti. Například v Polsku je poměr šancí nejvyšší pro terciárně vzdělaného člověka s úrovní čtenářské gramotnosti 1 a nižší (11,7x) ve srovnání s člověkem s vyšším sekundárním nebo postsekundárním neterciárním vzděláním, zatímco pro úroveň čtenářské gramotnosti 4 a 5 je to 9,0x.

- Nejvyšší návratnost pro jednotlivce s terciárním vzděláním a matematickou gramotností úrovně 4 nebo 5 je ve Slovenské republice. Hodinový příjem je o 108 % vyšší než u dospělých s nižším než vyšším sekundárním vzděláním a úrovní gramotnosti 1 nebo nižší.

Graf A9.1: Rozdíl v hodinových příjmech podle dosaženého vzdělání a úrovně dovednosti (2012)

Průzkum dovedností dospělých, osoby 25–64 let mimo vzdělávání, průměr zemí OECD, referenční kategorie je nižší než vyšší sekundární vzdělání a úroveň dovednosti 1 nebo nižší nebo dovednosti skupiny 0 a 1

How to read this chart

On average, tertiary-educated adults with literacy proficiency of Level 4 or 5 earn 48% more compared with adults with below upper secondary education and literacy proficiency of Level 1 or below.

The percentages represent the earnings outcomes compared to the reference category (reference category is below upper secondary education and proficiency Level 1 or below, or skills Group 0 or 1).

Notes: Literacy and numeracy are based on proficiency levels whereas skills and readiness to use ICT for problem solving is based on skill groups which follow a different approach. For skills and readiness to use ICT for problem solving "4 or 5" should be interpreted as Group 4. Values are not shown when there are too few observations to provide reliable estimates.

Source: OECD. Tables A9.2 (L), A9.2 (N) and A9.2 (P). See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283798>

A10: Kde ve vzdělávání a zaměstnávání jsou genderové rozdíly?

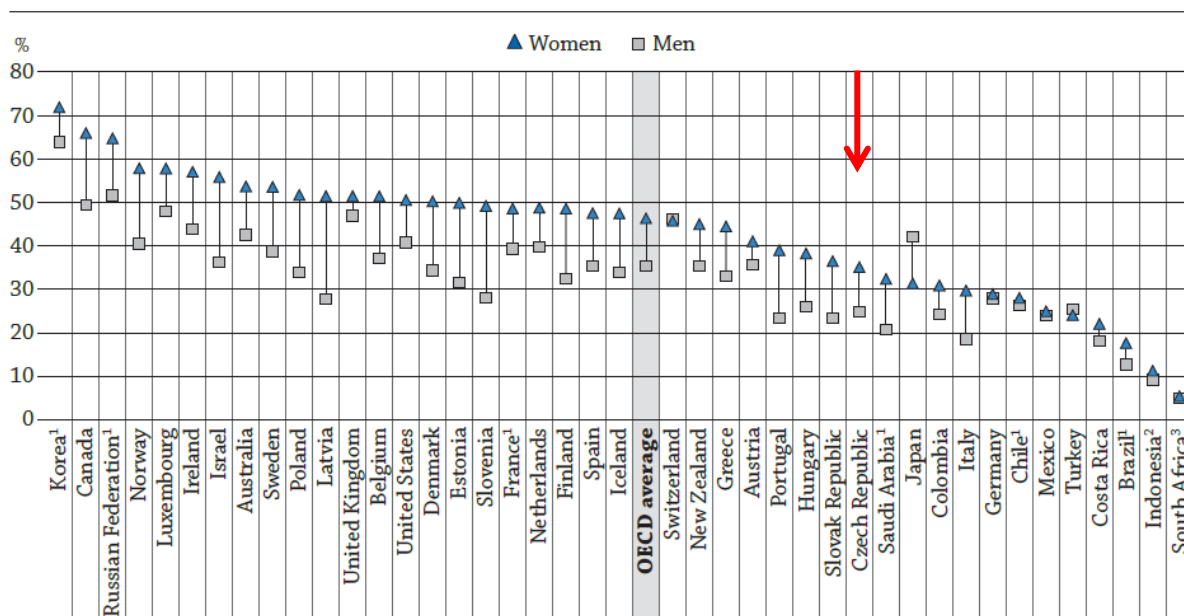
- V průběhu tří minulých dekád dosáhly země OECD podstatného pokroku při snižování genderových rozdílů v řadě oblastí vzdělávání a trhu práce včetně dosaženého vzdělání, platů a účasti na trhu práce.
- V roce 2014, dosáhlo více žen než mužů ve věku 25–34 let terciární vzdělání (46 %, resp. 35 %). Tento trend byl zaznamenán ve 40 ze 42 zemí s dostupnými daty. Za posledních 30 let se genderové rozdíly v dosažení terciárního vzdělání úplně obrátily – zatímco ve věkové skupině 55–64 let má terciární vzdělání více mužů než žen, ve věkové skupině 25–34 je tomu úplně naopak.
- Objevují se nové rozdíly ve vzdělávání: mladí muži jsou podstatně náchylnější k dosažení nízkých úrovní gramotností a horších akademických výsledků než ženy. V terciárním

vzdělávání jsou ženy nedostatečně zastoupeny v přírodovědných, matematických a ICT oborech.

Další zjištění

- PISA zjistila, že 15letí chlapci mnohem častěji než dívky vykazují výsledky pod hranicí gramotnosti úrovně 1. V roce 2012 nedosáhlo na základní úroveň gramotnosti v žádné z testovaných gramotností (čtení, matematika a přírodní vědy) 14 % chlapců a 9 % dívek.
- Napříč zeměmi OECD jsou chlapci mírně více zastoupeni v odborném vyšším sekundárním vzdělávání.
- V průměru zemí OECD muži 5x častěji studují technické obory. Naproti tomu ženy 3x častěji než muži studují pedagogiku.
- Ve všech zemích a ekonomikách sledovaných v PISA rodiče očekávají, že jejich synové, mnohem častěji než dcery, budou studovat technické obory, a to i v případě, že mají obdobné studijní výsledky v matematice.
- Mladé ženy dosahují lepšího vzdělání, ale nižší zaměstnanosti než mladí muži. Tato nerovnost je mnohem větší u nižších stupňů vzdělání.
- Napříč zeměmi OECD dosahují 35–44leté terciárně vzdělané ženy 74 % výše příjmu stejně starých a vzdělaných mužů. Tato statistika je však ovlivněna nedostatečným zastoupením žen v některých (zejména technických) oborech, které jsou více oceňovány na trhu práce. V České republice dosahují 35–44leté terciárně vzdělané ženy přibližně 66 % výše příjmu stejně starých a vzdělaných mužů.

Graf A10.1: Procento 25–34letých, kteří dosáhli terciárního vzdělání podle pohlaví (2014)

1. Brazil, Chile, France, Korea, Russian Federation, Saudi Arabia: Year of reference 2013.

2. Indonesia: Year of reference 2011.

3. South Africa: Year of reference 2012.

Countries are ranked in descending order of the percentage of women who attained tertiary education.

Source: OECD. Table A1.4b. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283820>

Část B: Finanční a lidské zdroje investované do vzdělávání

B1: Jaké jsou výdaje na žáka?

- V průměru země OECD vydávají na jednoho žáka (od primárního do terciárního vzdělávání) 10 220 USD ročně, přičemž na žáka v primárním vzdělávání vynaloží tyto země v průměru 8 247 USD, na žáka v sekundárním vzdělávání 9 518 USD a na studenta v terciárním vzdělávání 15 058 USD. Česká republika vydává na jednoho žáka v primárním vzdělávání 4 728 USD, na žáka v sekundárním vzdělávání 7 469 USD a na studenta v terciárním vzdělávání 10 319 USD. Celkově se u nás na jednoho žáka (od primárního do terciárního vzdělávání) vydá 7 684 USD ročně.
- V primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání je 90 % z celkových výdajů využíváno na vlastní vzdělávací proces. Větší rozdíly existují na terciárním stupni vzdělávání, zčásti proto, že výdaje na výzkum a vývoj tvoří průměrně 32 % celkových výdajů na studenta. Česká republika v tomto směru není výjimkou, výdaje na výzkum a vývoj tvoří 34 % celkových výdajů na studenta.
- Mezi lety 2005 a 2012 vzrostly v zemích OECD výdaje na žáka v primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání v průměru o 21 %, mezi lety 2008 a 2012 však investice do vzdělávání klesly téměř ve čtvrtině zemí OECD v důsledku ekonomické krize, v několika zemích měly za následek pokles výdajů na žáka. V České republice v porovnání s rokem 2005 pokles výdajů na žáka mezi lety 2008–2012 nenastal, částečně asi i z důvodu, že v primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání klesal v letech 2008–2012 počet žáků ve srovnání s rokem 2005.

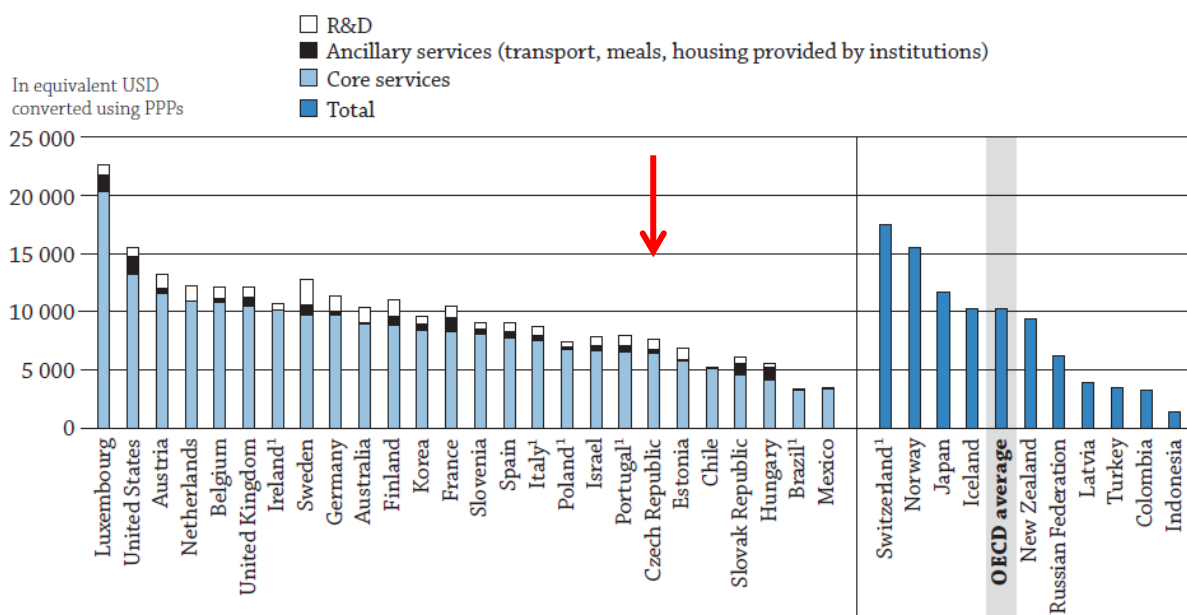
Další zjištění

- Mezi deseti zeměmi s nejvyššími výdaji na studenta v institucích sekundárního vzdělávání jsou rozhodujícími faktory vysoké platy učitelů a nízký počet studentů na jednoho učitele.
- V primárním a sekundárním vzdělávání existuje silná pozitivní vazba mezi výdaji na studenta a výší HDP na hlavu. Tento vztah je slabší v terciárním vzdělávání zejména kvůli velmi odlišným přístupům k financování v tomto segmentu.
- Pokud pomineme faktory nevztahující se k výuce (zejména výzkum a vývoj, podpůrné služby škol apod.), vydávají země OECD ročně 8 561 USD na žáka od primárního do terciárního vzdělávání. Ve srovnání s celkovými výdaji je tato nižší hodnota vysvětlena mnohem nižšími výdaji na studenta v terciárním vzdělávání, pokud jsou pominuty aktivity mimo vlastní vzdělávání. V České republice tato hodnota dosahuje 6 499 USD na žáka od primárního do terciárního vzdělávání.
- V průměru země OECD vydávají zhruba o $\frac{1}{3}$ více na studenta v terciárním vzdělávání než v ostatních úrovních vzdělání. Nicméně nevzdělávací aktivity jako výzkum a vývoj tvoří podstatnou součást těchto výdajů. Pokud tyto aktivity odečteme, jsou výdaje na vzdělávání studentů v terciárním vzdělávání pouze o 21 % vyšší než na ostatních úrovních. V České republice je tento rozdíl jen 11 %.
- Zaměření sekundárního vzdělávání je dominantním faktorem určujícím výdaje na tento stupeň vzdělávání. Ve 23 zemích OECD s daty oddělenými pro odborné a všeobecné

vzdělávání je na odborné vzdělávání vydáváno o 328 USD na studenta ročně více. V České republice je tento rozdíl daleko vyšší – 1 434 USD.

Graf B1.1: Roční výdaje na vzdělávací instituce na studenta podle typu služby, od primárního po terciární vzdělávání (2012)

V ekvivalentu USD přepočítaného podle parity kupní síly, na základě výdajů na plné studium, pro primární až terciární vzdělávání

1. Public institutions only.

Countries are ranked in descending order of expenditure per student by educational institutions for core services.

Source: OECD. Table B1.2. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283897>

B2: Jaká část národního bohatství je vynakládána na vzdělávání?

- V roce 2012 vynaložily země OECD na vzdělávání (z veřejných i soukromých zdrojů) na úrovni primárního až terciárního vzdělávání v průměru 5,3 % svého HDP², 11 zemí vynaložilo více než 6 % (Kanada, Chile, Kolumbie, Island, Izrael, Korea, Nový Zéland, Norsko, Jižní Afrika, Spojené království a USA). Česká republika se řadí do podprůměru, na primární až terciární úroveň vzdělávání v roce 2012 vynaložila 4,4 % HDP³.
- Mezi lety 2000 a 2012 ve více než ⅓ zemí, pro něž jsou k dispozici data, rostly výdaje na vzdělávání rychleji než HDP. V ostatních zemích výdaje poklesly v průměru o 0,5 p. b.
- Od začátku ekonomické krize v roce 2008 až do roku 2010 HDP reálně klesal, a to ve 20 z 36 zemí. Výdaje na vzdělávání však poklesly jen v 6 zemích. Výsledkem je, že veřejné výdaje na vzdělávání jako procento HDP poklesly v 5 zemích. HDP pak rostl ve většině zemí od roku 2010 do roku 2012 a veřejné výdaje na vzdělávání poklesly ve více než třetině zemí OECD.

Další zjištění

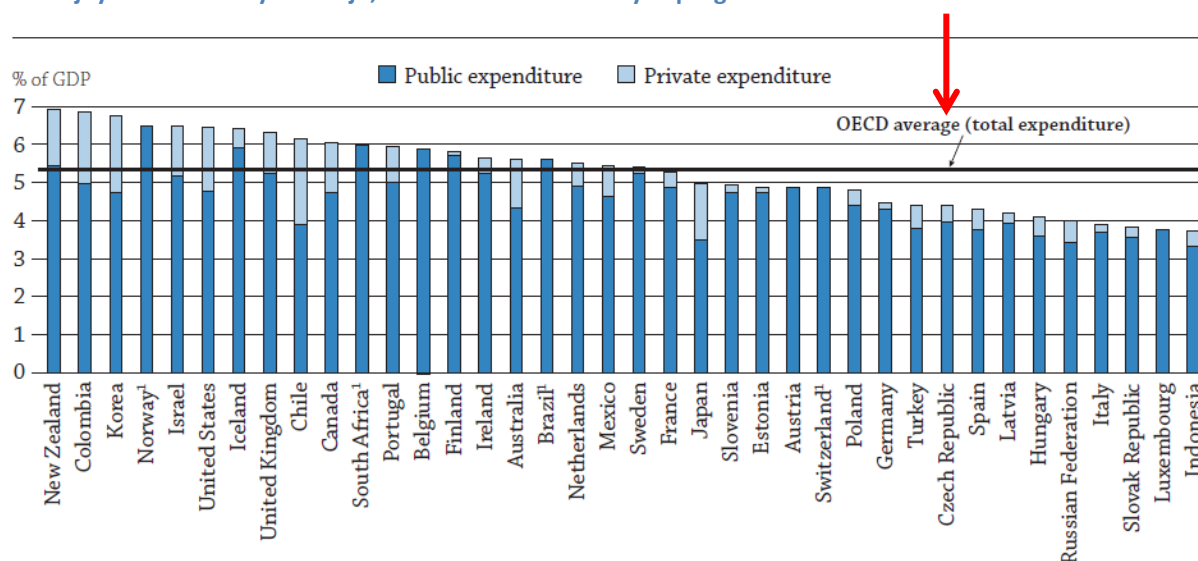
² Včetně programů nealokovaných do žádné úrovně ISCED.

³ Dtto.

- Výdaje na primární, sekundární a postsekundární neterciární vzdělávání představují $\frac{2}{3}$ výdajů na vzdělávání neboli 3,7 % HDP v průměru zemí OECD. Nový Zéland vydává nejvíce ze zemí OECD a partnerských zemí s 5,0 % HDP, zatímco Česká republika, Maďarsko, Indonésie, Japonsko, Lotyšsko, Ruská federace a Slovensko vydávají méně než 3 % HDP.
- Terciární vzdělávání představuje více než $\frac{1}{4}$ výdajů na vzdělávání nebo 1,5 % HDP napříč zeměmi OECD. Kanada, Chile, Korea a USA vydávají od 2,3 % do 2,8 % HDP. Česká republika se zařazuje mírně pod průměr, v roce 2012 vydávala na terciární vzdělávání 1,4 % HDP.
- V průměru zemí OECD jsou soukromé výdaje na vzdělávání jako procento HDP nejvyšší v terciárním vzdělávání. Tento podíl je nejvyšší v Chile, Jižní Koreji a USA, kde dosahuje 1,4–1,5 % HDP, v České republice jsou soukromé výdaje na terciární vzdělávání poměrně nízké (0,2 % HDP).

Graf B2.1: Výdaje na primární až terciární vzdělávání jako procento HDP (2012)

Z veřejných a soukromých zdrojů, včetně nedistribovaných programů

1. Public expenditure only (for Switzerland, in tertiary education only; for Norway, in primary, secondary and post-secondary non-tertiary education only).

Countries are ranked in descending order of expenditure from both public and private sources on educational institutions.

Source: OECD, Table B2.3. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283940>

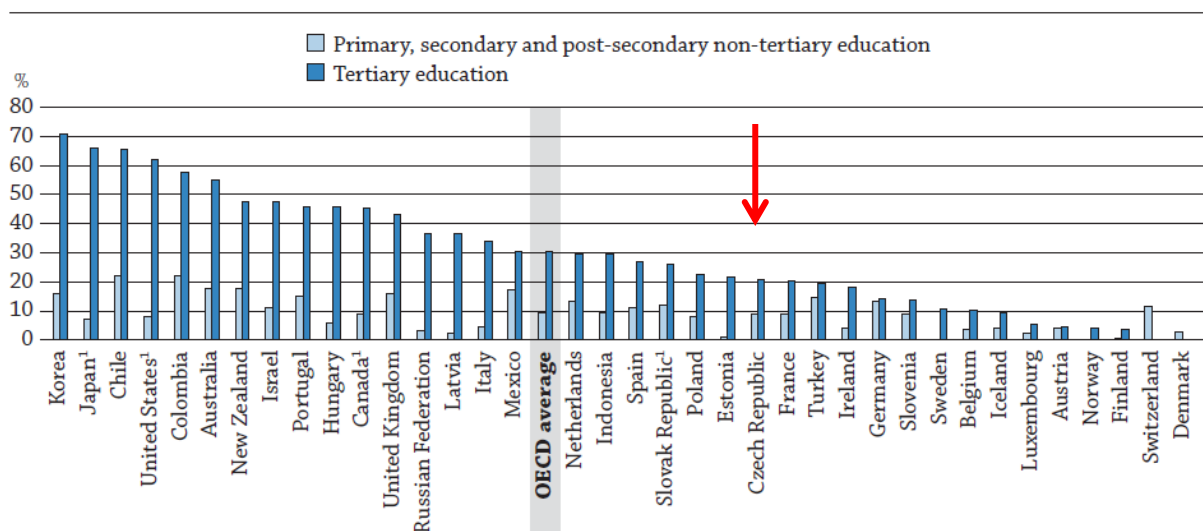
B3: Jaký je podíl veřejných a soukromých výdajů na vzdělávání?

- Veřejné výdaje tvoří v průměru zemí OECD 83 % celkových výdajů na vzdělávání na primární až terciární úrovni. V České republice je tento podíl mírně vyšší – přibližně 87 %.
- V primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání tvoří veřejné výdaje v průměru zemí OECD celkem 91%; pouze v Chile a Kolumbii je tento podíl nižší než 80 %. Česká republika je s 91 % na průměru OECD.
- Vyšší podíl soukromých výdajů se projevuje na terciární úrovni – 30 % ze soukromých zdrojů. Na terciární úrovni má Česká republika výrazně nižší podíl soukromých zdrojů (přibližně 21 %).

Další zjištění

- Výdaje na vzdělávání mezi lety 2000 a 2012 vzrostly ve všech zemích, pro které jsou dostupná data. Nicméně na terciární úrovni výdaje rostly rychleji než na nižších stupních.
- Veřejné výdaje jsou primárně alokovány na veřejné instituce, ale také v různé míře i na soukromé instituce. Pro primární až terciární úroveň jsou výdaje na vzdělávání ve veřejných institucích z veřejných rozpočtů o 91 % vyšší než v soukromých institucích. Nicméně tato míra je rozdílná od 64 % na nižších úrovních až po 151 % na terciární úrovni.
- Pět ze šesti zemí s nejnižšími výdaji na studenta jsou také země s nejnižším podílem studentů ve veřejných institucích.
- Ve většině zemí, pro které jsou dostupná data, jsou jednotlivé domácnosti hlavními zdroji soukromých investic do vzdělávání. Rakousko, Belgie, Česká republika, Švédsko, USA a Spojené království jsou výjimky, kde primárním zdrojem jsou soukromé společnosti a neziskové organizace, zejména kvůli nízkým či žádným poplatkům za vzdělávání (s výjimkou Spojeného království).

Graf B3.1: Podíl soukromých výdajů na vzdělávání (2012)

How to read this chart

The chart shows private spending on educational institutions as a percentage of total spending on educational institutions. This includes all money transferred to educational institutions from private sources, including public funding via subsidies to households, private fees for educational services or other private spending (e.g. on accommodation) which goes through the institution.

1. Some levels of education are included with others. Refer to "x" code in Table B1.1a for details.

Countries are ranked in descending order of the share of private expenditure on educational institutions for tertiary education.

Source: OECD. Table B3.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933283989>

B4: Jaké jsou celkové veřejné výdaje na vzdělávání?

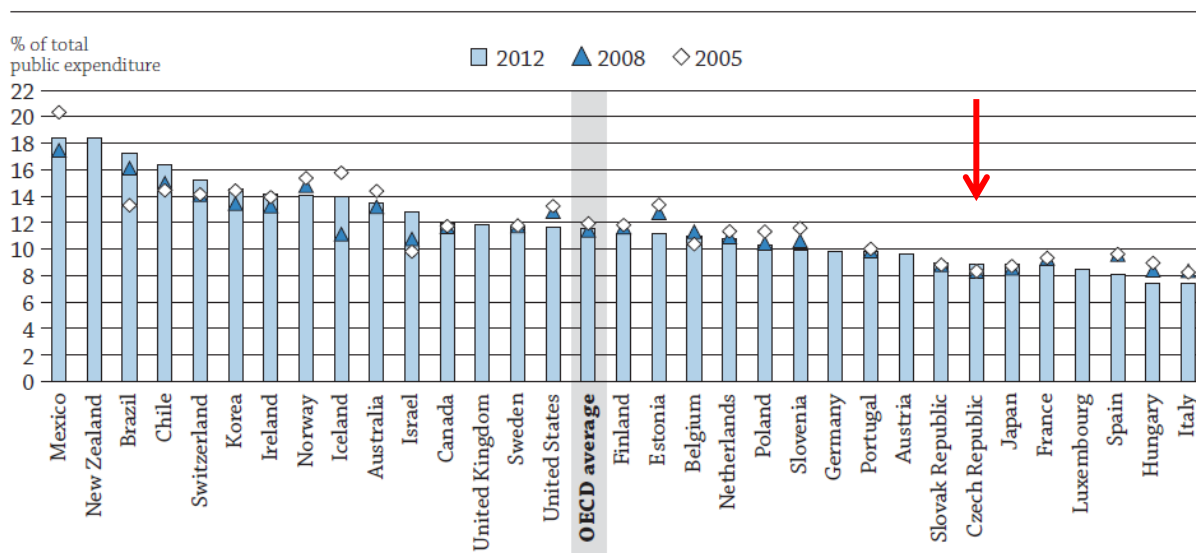
- Vzdělávání tvoří v zemích OECD průměrně 11,6 % veřejných výdajů. Rozdíly jsou od 8 % či méně v Maďarsku, Itálii a Španělsku až po 18 % v Mexiku a na Novém Zélandu. Česká republika je s 8,9 % výrazně pod průměrem zemí OECD.
- Podíl na veřejných výdajích v případě vzdělávání klesl u 3/5 zemí, pro která jsou dostupná data mezi lety 2005 a 2012. Výjimku tvoří zejména Brazílie a Izrael, kde došlo k nárůstu o více než

3 p. b. V České republice došlo taktéž k nárůstu podílu výdajů na primární až terciární úrovni vzdělávání na celkových veřejných výdajích, tento nárůst je přibližně 0,6 p. b.

- V kratším období 2008–2012, tedy na vrcholu ekonomické krize, poklesl podíl veřejných výdajů na vzdělávání o 2 %, jelikož výdaje na vzdělávání rostly či klesaly rychleji, než celkové veřejné výdaje.

Graf B4.1: Celkové veřejné výdaje na primární až terciární vzdělávání.

Vzdělávání jako procento veřejných výdajů (2005, 2008, 2012)

Countries are ranked in descending order of total public expenditure on primary to tertiary education as a percentage of total public expenditure in 2012.

Source: OECD. Table B4.2. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284022>

Další zjištění

- Ačkoliv podíl výdajů na vzdělávání na veřejných výdajích klesal, mezi lety 2005 a 2012 se podíl výdajů na vzdělávání ve vztahu k HDP mírně zvýšil. V České republice se mírně zvýšily oba tyto podíly.
- Většina zemí OECD a partnerských zemí (33 z 38 zemí s dostupnými daty) má více než 2x vyšší výdaje na nižší úrovni vzdělávání než na terciární vzdělávání. Mezi tyto země patří i Česká republika.
- Pouze Nový Zéland má zcela centralizovaný systém financování pro primární, sekundární a postsekundární neterciární vzdělávání.

B5: Jaké jsou náklady studentů terciárního vzdělávání a jakou veřejnou podporu mají k dispozici?

- Země OECD se liší významně ve výši poplatků za vzdělávání, školném či jeho absenci. V 8 zemích OECD veřejné instituce nevyžadují žádné poplatky ani školné pro řádné studium v bakalářských či ekvivalentních programech. Nicméně ve více než polovině zbývajících zemí s dostupnými daty veřejné instituce vyžadují školné, které přesahuje 2000 USD pro domácí studenty.

- Ve všech zemích OECD lidé s magisterským, doktorským či ekvivalentním stupněm vzdělání mají lepší příležitosti na trhu práce ve srovnání s těmi s bakalářským vzděláním. Nicméně v $\frac{1}{3}$ zemí OECD školné vybírané ve veřejných institucích pro magisterské a doktorské programy není o mnoho vyšší než pro programy bakalářské. Rozdíl ve školném pro bakalářské a magisterské programy je vyšší než 1400 USD v Austrálii, Kolumbii, Jižní Koreji a USA.
- Zvyšující se podíl zemí OECD vybírá školné pro zahraniční studenty ve vyšší výši než pro domácí studenty, a mnoho zemí také rozlišuje školné podle oborů studia, zejména kvůli relevanci daných oborů pro trh práce.

Další zjištění

- Země s vysokým školným jsou zároveň země s vysokým podílem soukromých investic do terciárního vzdělávání.
- Vysoká míra vstupu do terciárního vzdělávání v některých zemích může být vysvětlena nejen absencí školného, ale také vysoce rozvinutým systémem půjček a sociální podpory studentům.
- Data OECD neukazují žádnou silnou vazbu mezi participací na terciárním vzdělávání a výší školného. Nicméně v zemích s vysokým školným existují rozsáhlé systémy půjček garantovaných státem a vázaných na příjem či systémy grantů, které umožňují vstup do terciárního vzdělávání všem bez ohledu na sociální status.

B6: Na jaké zdroje a služby jsou vynakládány finanční prostředky ve vzdělávání?

- V průměru zemí OECD je asi 90 % či více celkových výdajů na vzdělávání vynakládáno na běžné výdaje. Ve většině zemí OECD většina prostředků směřuje do primární, sekundární a postsekundární neterciární úrovně a zbývající prostředky do terciárního vzdělávání. V České republice se jedná o podíl běžných výdajů ve výši 92 % v primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání a 91 % v terciárním vzdělávání.
- Ve 24 z 33 členských a partnerských zemí OECD, ze kterých jsou dostupná data, je podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích na terciární úrovni vzdělávání větší, než ve všech ostatních úrovních dohromady. Tato skutečnost zřejmě souvisí s expanzí terciárního vzdělávání v posledních letech a nutností vybudování potřebné infrastruktury.
- Většina výdajů členských a partnerských zemí OECD, ze kterých jsou dostupná data, směřuje na platy pedagogických pracovníků.

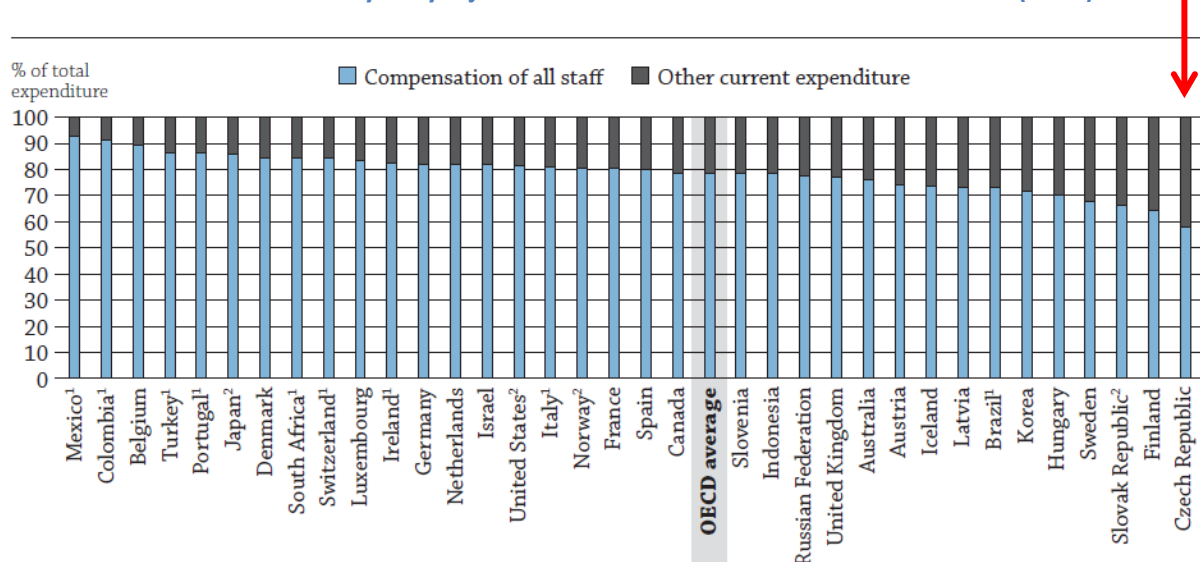
Další zjištění

- Běžné výdaje vydávané na jiné účely než platy jsou nejvyšší v terciárním vzdělávání v téměř všech zemích s výjimkou Brazílie a Islandu; dosahují 33 % všech výdajů v průměru zemí OECD. V pěti zemích OECD je tento podíl 40 % a vyšší (včetně České republiky, kde je tento podíl zdaleka nejvyšší – téměř 60 %). Tento vyšší podíl by mohl být vysvětlen vyšší cenou zařízení a infrastruktury v terciárním vzdělávání.
- V neterciárním vzdělávání země OECD vydávají v průměru 21 % (v České republice se jedná o 42 %) svých běžných výdajů na jiné účely než platy. Ve většině zemí není prakticky žádný

rozdíl mezi primárním a sekundárním vzděláváním z hlediska výdajů. Nicméně rozdíly přesahují více jak 5 p. b. v případě České republiky, Dánska, Jižní Afriky a Turecka, a 10 p. b. v Indonésii, Irsku a Lucembursku.

- Ve většině zemí jsou dominantními výdaji na všech úrovních vzdělávání platy, s výjimkou terciárního vzdělávání v České republice a v Indonésii. Pouze Brazílie a Island vydávají více jak 80 % svých současných výdajů na platy v terciárním vzdělávání. 19 zemí má podobnou hladinu výdajů na platy pouze v nižších stupních vzdělávání.

Graf B6.1: Distribuce současných výdajů na vzdělávání do neterciárního vzdělávání (2012)

1. Public institutions only.

2. Some levels of education are included with others. Refer to "x" code in Table B1.1a for details.

Countries are ranked in descending order of the share of compensation of all staff in primary, secondary and post-secondary non-tertiary education.

Source: OECD. Table B6.2. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284092>

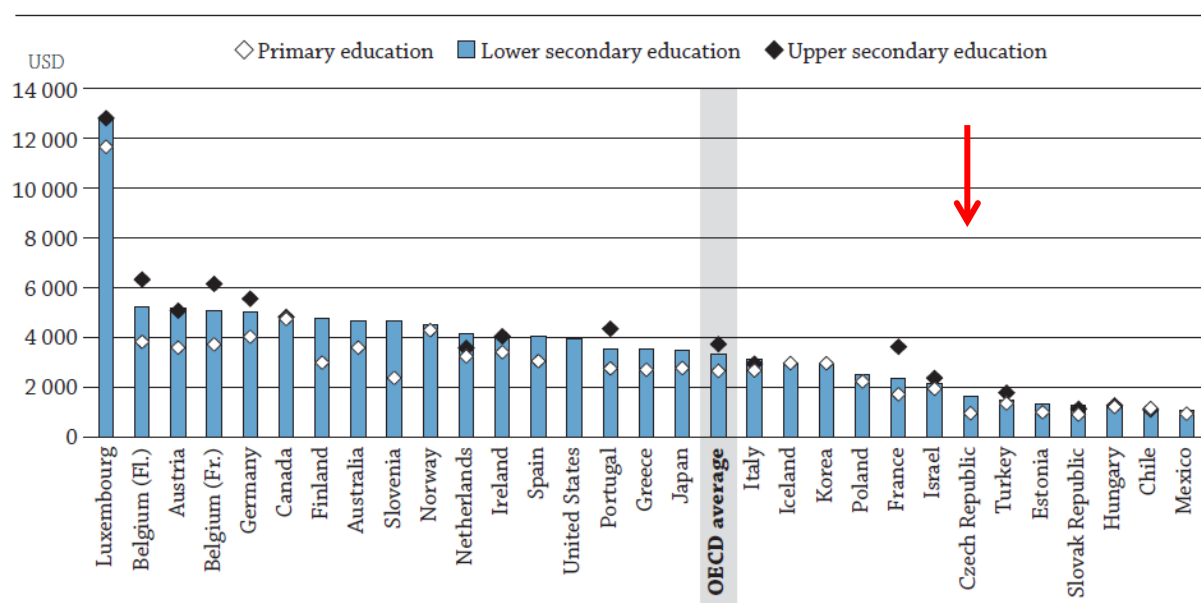
B7: Jaké faktory ovlivňují výdaje na vzdělávání

- Čtyři faktory ovlivňují výdaje na vzdělávání prostřednictvím výdajů na platy pedagogických pracovníků: rozsah vyučovacích hodin žáků a studentů, rozsah výukové povinnosti učitelů, platy učitelů a odhadovaná velikost třídy. Výdaje na jednoho učitele jsou pak výsledkem kombinace těchto faktorů.
- Ve většině zemí se výdaje na učitele v přepočtu na jednoho studenta zvyšují s každým stupněm vzdělávání.
- Mezi lety 2010 a 2013 se výdaje na učitele v přepočtu na jednoho studenta zvýšily v primárním a v sekundárním vzdělávání. V průměru došlo ke zvýšení o 2,6 % (z 2 550 USD na 2 616 USD) v primárním a o 1,0 % (z 3 185 USD na 3 215 USD) v nižším sekundárním vzdělávání. Data za Českou republiku v roce 2010 nejsou známa, v roce 2013 byly výdaje na učitele v přepočtu na jednoho studenta 973 USD v primárním a 1 633 v nižším sekundárním vzdělávání.

Další zjištění

- Obdobná úroveň financování v různých státech může být ve skutečnosti výsledkem zcela rozdílných politik. Tím lze vysvětlit, proč neexistuje jednoduchý vztah mezi úrovní financování vzdělávání a výsledky vzdělávání. Například v případě vyššího sekundárního vzdělávání, vykazují Rakousko a Kanada obdobnou úroveň nákladů na platy učitelů v přepočtu na jednoho studenta v roce 2013, obě země jsou nad průměrem OECD. V Rakousku je to způsobeno kombinací nadprůměrné úrovně platů a délky vyučování a podprůměrné velikosti tříd a času učitele stráveného výukou. Ve srovnání s tím je to v Kanadě způsobeno nejvíce nadprůměrnými platy učitelů a v menší míře také menší velikostí tříd, což je vyváženo nadprůměrným časem učitele stráveným výukou a podprůměrnou délkou vyučování.
- Platy učitelů jsou obvykle hlavním faktorem ovlivňujícím výši výdajů na učitele v přepočtu na jednoho studenta. Velikost třídy je pak druhým nejdůležitějším faktorem.
- Pokud vezmeme v úvahu míru bohatství jednotlivých zemí, je hlavním faktorem ovlivňujícím výši výdajů na učitele v přepočtu na jednoho studenta průměrná výše platu učitele.

**Graf B7.1: Výdaje na platy učitelů přepočítané na studenta podle úrovně vzdělávání (2013)
V USD**

Countries are ranked in descending order of the salary cost of teachers per student in lower secondary education.

Source: OECD. Table B7.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

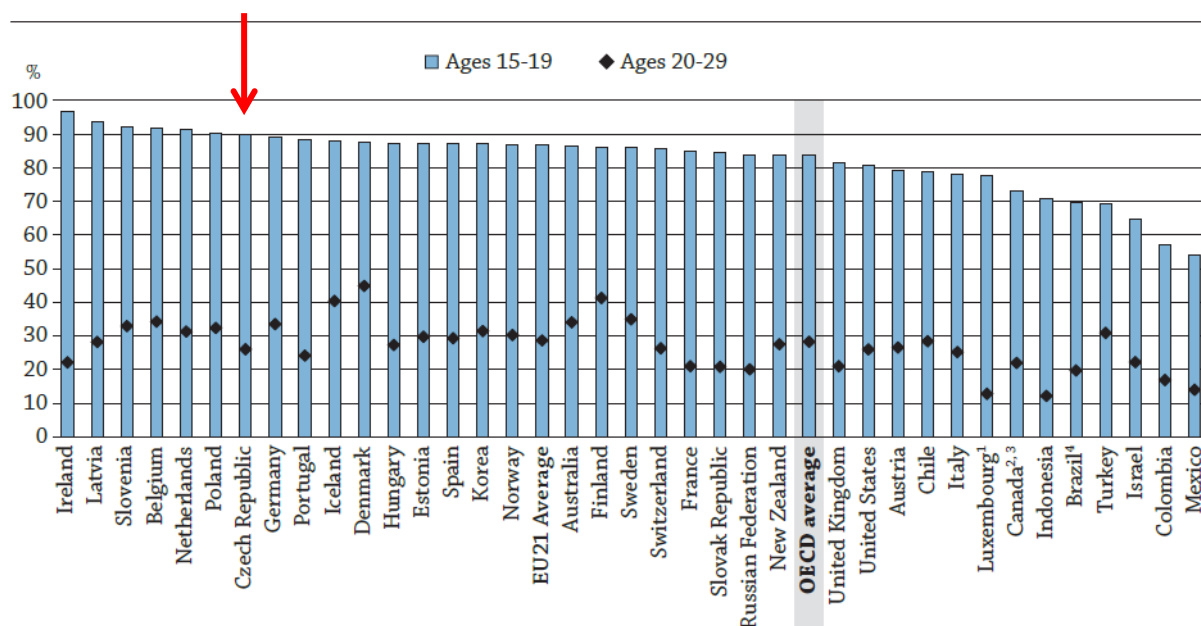
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284112>

Kapitola C: Přístup ke vzdělávání, účast na něm a postup ve vzdělávání

C1: Kdo se účastní vzdělávání?

- Přístup ke vzdělávání je pro děti ve věku 5 až 14 let ve všech zemích OECD univerzální, totéž platí i pro většinu partnerských zemí s dostupnými daty.
- V roce 2013 byla míra účasti ve vzdělávání 15–29letých vyšší než 70 % ve 32 z 37 zemí OECD a partnerských zemí s dostupnými daty (včetně České republiky).
- V téměř všech zemích OECD se v roce 2013 účastnila vzdělávání více než jedna pětina mladých lidí ve věku 20–29 let, v České republice to byla více než jedna čtvrtina (26 %).

Graf C1.1: Míra účasti ve vzdělávání 15–19letých a 20–29letých (2013)

1. Underestimated because many resident students go to school in the neighbouring countries.

2. Excludes post-secondary non-tertiary education.

3. Year of reference 2012.

4. Excludes enrolments in ISCED 7 and 8.

Countries are ranked in descending order of the enrolment rates of 15-19 year-olds.

Source: OECD, Table C1.1a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284155>

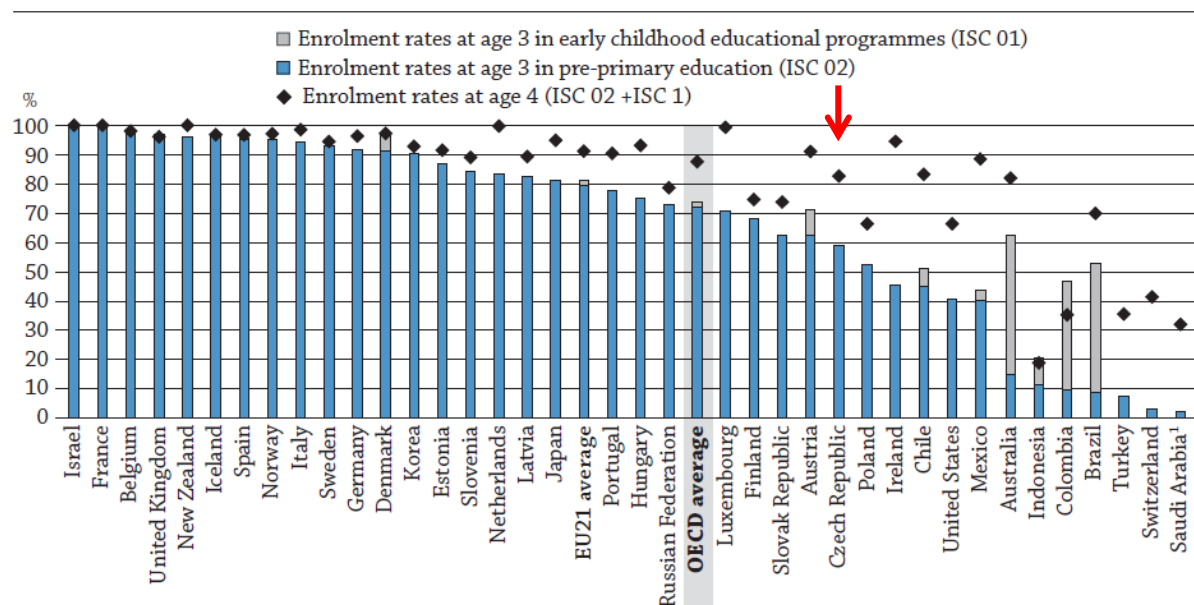
Další zjištění

- Na základě údajů z roku 2013 mohou 5leté děti v zemích OECD očekávat, že před dovršením 40 let věku stráví ve vzdělávání průměrně více než 17 let. Očekávaná délka vzdělávání se pohybovala od 13 let v Saudské Arábii až po 19 a více let v Austrálii, Belgii, Dánsku, Finsku, Švédsku a na Islandu. V České republice se hodnota pohybuje okolo 17 let (17 let pro muže a 18 let pro ženy).
- Napříč zeměmi OECD se v roce 2013 nejméně 90 % populace ve školním věku účastnilo formálního vzdělávání v průměru 13 let. Z celkového počtu 40 zemí s dostupnými daty se jich 28 tomuto průměru vyrovnalo či jej překročilo, zatímco pod průměrem se pohybovalo 12 z nich. Česká republika je v tomto ukazateli v průměru zemí OECD (13 let).

C2: Jak se v jednotlivých zemích liší systémy předškolního vzdělávání?

- Účast na předškolním vzdělávání lze dát do souvislosti s lepšími výsledky v pozdějším školním vzdělávání. Patnáctiletí žáci, kteří se alespoň jeden rok účastnili předškolního vzdělávání, dosahují v šetření OECD PISA lepších výsledků než jejich vrstevníci, kteří se předškolního vzdělávání neúčastnili. Rozdíl zůstává patrný i po zohlednění vlivu socioekonomického zázemí žáků.
- Předškolní vzdělávání je přínosné především pro děti pocházející z imigrantského prostředí. Mezi 15letými žáky z řad přistěhovalců, kteří do některé ze zemí OECD přijeli před dosažením šesti let věku, se rozdíl ve výsledcích vzdělávání mezi těmi, kteří se předškolního vzdělávání účastnili, a těmi, kteří se jej neúčastnili, rovná přibližně dvěma letům školní docházky.
- Ve většině zemí OECD začíná vzdělávání pro většinu dětí ještě před dosažením pěti let věku. Napříč zeměmi OECD se tak předškolního vzdělávání účastní kolem 74 % 3letých dětí; přičemž v zemích, které jsou zároveň i členskými státy Evropské unie, dosahuje tento podíl 80 %. V České republice je podíl 3letých v předškolním vzdělávání na úrovni 59 %.

Graf C2.1: Míra účasti 3letých a 4letých dětí na vzdělávání (2013)

1. Year of reference 2014.

Countries are ranked in descending order of the enrolment rates of 3 year-olds in pre-primary programmes.

Source: OECD. Table C2.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284184>

Další zjištění

- Napříč zeměmi OECD se předškolního nebo základního vzdělávání účastní 88 % 4letých dětí, v České republice tento podíl dosahuje 83 %.
- Veřejně financované předškolní vzdělávání je v evropských zemích OECD rozvinuto výrazněji, než je průměr všech členských států. Zatímco v evropských zemích OECD pochází z veřejných zdrojů asi 84 % finančních prostředků na předškolní vzdělávání, v průměru všech zemí OECD je to 80 % finančních prostředků.
- Výdaje na preprimární vzdělávání (ISCED 02) tvoří průměrně 0,6 % HDP, zatímco výdaje na rozvoj vzdělávání v raném dětství (ISCED 01) tvoří průměrně 0,4 % HDP. V České republice

existují pouze vzdělávací programy preprimárního vzdělávání a výdaje na tyto programy jsou ve výši 0,5 % HDP.

- Ve většině zemí je podíl dětí navštěvujících soukromá předškolní zařízení podstatně vyšší než podíl dětí navštěvujících soukromá zařízení na primární a sekundární úrovni vzdělávání. V případě programů rozvoje vzdělávání v raném dětství v průměru navštěvuje soukromá zařízení dokonce více než 50 % dětí. Tento stav může pro rodiče těchto dětí představovat velkou finanční zátěž, a to i v případě, kdy je toto vzdělávání dotováno z veřejných prostředků. V České republice navštěvují soukromá předškolní zařízení pouze 2 % dětí.
- Počet dětí připadajících na jednoho učitele je jedním z indikátorů výše finančních zdrojů vyčleněných na předškolní vzdělávání. Vyloučíme-li pomocný pedagogický personál (např. asistenty učitele), pohybuje se počet dětí připadajících na jednoho učitele od více než dvaceti v Číně, Francii, Chile, Indonésii, Kolumbii a Mexiku po méně než deset v Estonsku, Rusku, Slovinsku, Švédsku, Velké Británii, na Islandu a Novém Zélandu. Česká republika vykazuje přibližně 14 dětí na jednoho učitele.
- Některé země využívají v předškolním vzdělávání ve velké míře asistenty učitele. Ve dvanácti zemích je počet dětí na pedagoga včetně asistentů nižší, než jaký je počet dětí na učitele. V důsledku toho je počet dětí na pedagoga podstatně nižší než počet dětí na učitele po eliminaci asistentů. O více než dvě děti méně je to v Číně, Francii, Chile, Norsku, Rakousku a Rusku.

C3: Kolik studentů vstupuje do terciárního vzdělávání?

- Podíl mladých dospělých, u nichž se v průběhu jejich života předpokládá vstup do bakalářského stupně terciárního vzdělávání, dosahuje v zemích OECD 57 %. Vstup do magisterského stupně terciárního vzdělávání lze předpokládat u 22 % mladých dospělých ze zemí OECD.
- Mezi studenty nově přijatými do terciárního vzdělávání jsou nejoblíbenějšími obory studia sociální vědy, obchod a právo, a to ve všech zemích OECD s výjimkou Jižní Koreje.
- Míra vstupu do terciárního vzdělávání je napříč všemi zeměmi OECD vyšší u žen, které tvoří 54 % nově přijatých studentů; 82 % osob nově přijatých do terciárního vzdělávání je pak mladších 25 let. Podíl zahraničních studentů na celkovém počtu účastníků terciárního vzdělávání je asi 13 %.

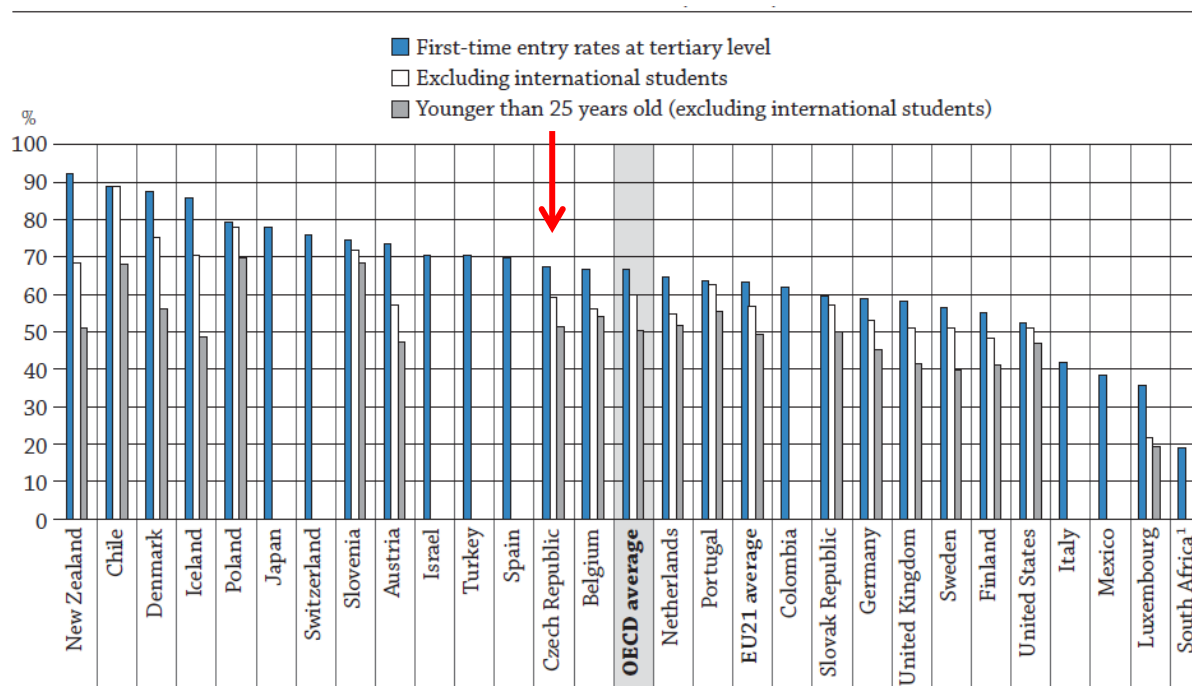
Další zjištění

- V průběhu života lze vstup do doktorského studia předpokládat u minimálně jedné z pětadvaceti osob v Německu, Rakousku, Švýcarsku a ve Velké Británii. Toto číslo je však mnohem nižší v zemích jako jsou Čína, Chile, Indonésie, Kolumbie, Mexiko a Saudská Arábie, kde lze vstup do doktorského studia předpokládat pouze u méně než jednoho ze dvou set studentů.
- Na základě současných trendů se zdá, že v průměru 18 % mladých dospělých žijících v současné době v zemích OECD vstoupí během svého života do krátkých programů terciárního vzdělávání a 57 % vstoupí do bakalářského studia. V České republice by za současných podmínek vstoupilo do krátkých terciárních programů méně než 1 % mladých

dospělých (jedná se o vstup do předposledního ročníku konzervatoří) a do bakalářských programů 64 % mladých dospělých.

- V Lucembursku, Rakousku a na Novém Zélandu tvoří více než pětinu studentů vstupujících do bakalářských studijních programů studenti zahraniční. Průměrný podíl zahraničních studentů v zemích OECD je přitom pouze 9 %. Česká republika je s 9 % na průměru zemí OECD.
- V průměru 23 % studentů, kteří vstupují do magisterských studijních programů, tak činí jako součást dlouhého magisterského cyklu. Ve Švédsku však tento podíl přesahuje hodnotu 90 %. V České republice tento podíl dosahuje 14 %.

Graf C3.1: Míra vstupu do terciárního vzdělávání (2013)

Note: Mismatches between the coverage of the population data and the new-entrants data mean that the entry rates for those countries that are net exporters of students may be underestimated and those that are net importers may be overestimated. The adjusted entry rates seek to compensate for that. Please refer to Annex 3 for further specific information by country.
1. Year of reference 2012.

Countries are ranked in descending order of entry rate at tertiary level.

Source: OECD. Table C3.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284214>

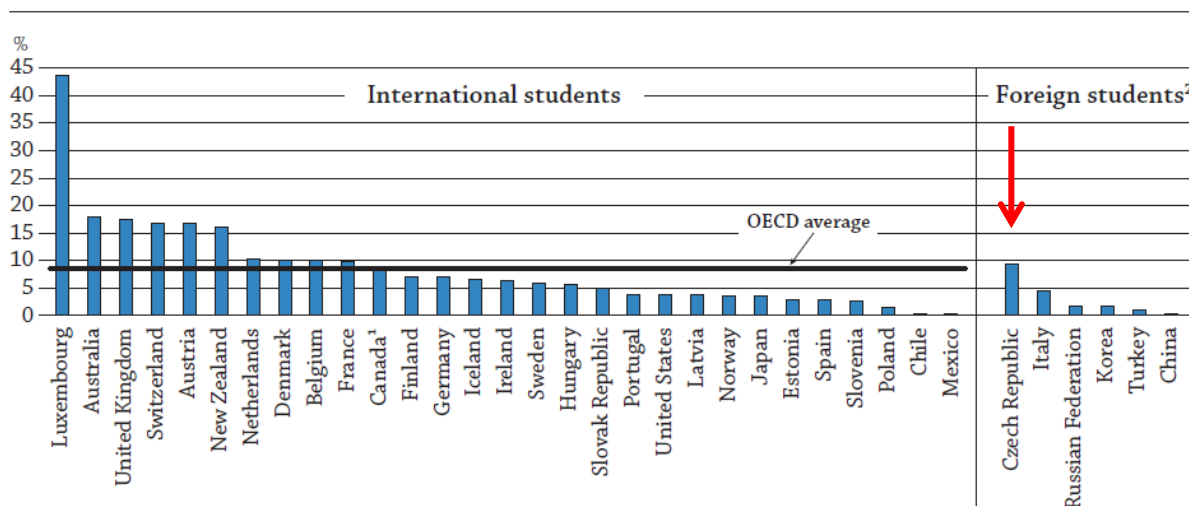
C4: Kdo studuje v zahraničí a kde?

- V roce 2013 studovalo v terciárních programech více než 4 miliony studentů mimo svou domovskou zemi. Austrálie, Lucembursko, Nový Zéland, Rakousko, Švýcarsko a Velká Británie jsou zeměmi s nejvyšším podílem zahraničních studentů na celkovém počtu studentů terciárního vzdělávání. Česká republika je s 9 % na průměru zemí OECD, pokud vezmeme jako zahraniční studenty ty, kteří mají cizí státní příslušnost.
- Studenti z Asie představují 53 % všech zahraničních studentů na světě. Zeměmi s nejvyšším počtem studentů zapsaných ke studiu v zahraničí je Čína, následovaná Indií a Německem.

- Podíl zahraničních studentů na celkovém počtu studentů je nejvyšší na nejvyšším stupni terciárního vzdělávání. Z celkového počtu studentů zapsaných v doktorských nebo obdobných studijních programech v zemích OECD tvoří 24 % studenti zahraniční (v České republice 13 % studenti s cizí státní příslušností), zatímco ve všech programech terciárního vzdělávání dohromady je to průměrně pouze 9 % studentů.

Graf C4.1: Mobilita studentů v terciárním vzdělávání (2013)

Zahranční studenti jako % ze všech studentů v terciárním vzdělávání

1. Year of reference 2012.

2. Foreign students are defined on the basis of their country of citizenship, these data are not comparable with data on international students and are therefore presented separately in the chart.

Countries are ranked in descending order of the percentage of international or foreign students in total tertiary education.

Source: OECD, Table C4.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284241>

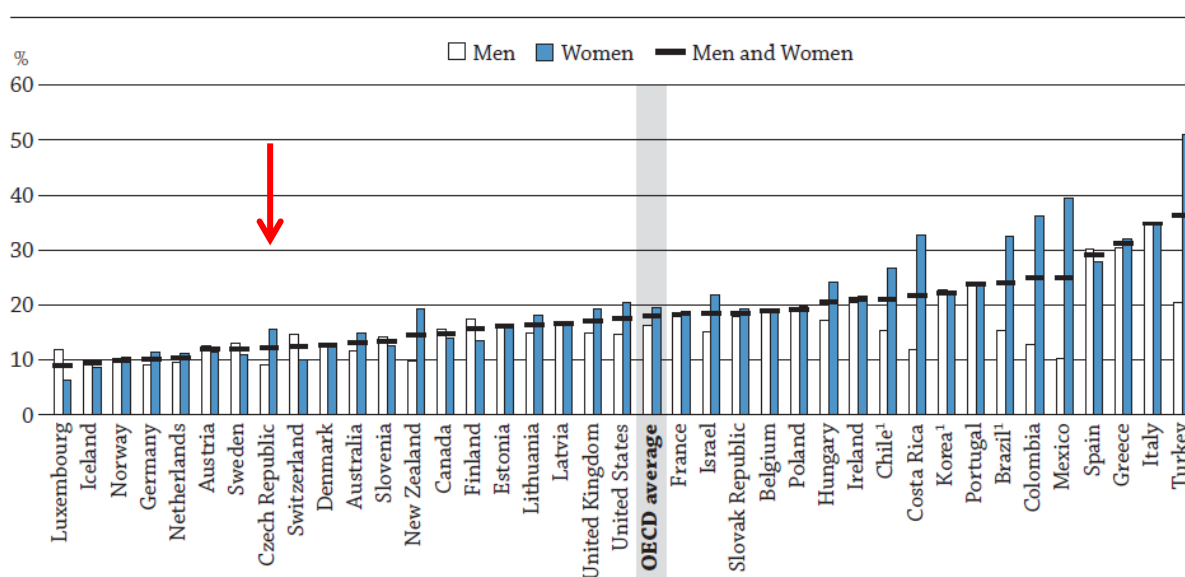
Další zjištění

- Více než 50 % z celkového počtu zahraničních studentů studuje v Austrálii, Francii, Japonsku, Kanadě, Německu, Velké Británii nebo Spojených státech amerických.
- Počet zahraničních studentů (mimo země OECD) zapsaných v roce 2013 ke studiu v programech terciárního vzdělávání v některé ze zemí OECD byl třikrát vyšší než počet studentů ze zemí OECD, jež studovali v zahraničí.
- Zahraniční studenti se v některých státech koncentrují v konkrétních oborech studia. Například 53 % zahraničních studentů na Slovensku studuje zdravotnické obory, zatímco 40 % zahraničních studentů na Islandu je zapsáno ke studiu humanitních věd a umění a 23 % zahraničních studentů v Chile studuje obory spojené se vzděláváním.
- Skoro tři čtvrtiny slovenských studentů v zahraničí studují v České republice, podíl českých studentů v zahraničí je také nejvyšší na Slovensku, kam míří téměř 45 % českých studentů.

C5: Přejchod mladých lidí (15–29letých) ze vzdělávání na trh práce

- Podíl mladých lidí (20–24letých), kteří již nestudují, se v jednotlivých zemích pohybuje od méně než 40 % v Dánsku a ve Slovinsku až po více než 70 % v Brazílii, Kolumbii a Mexiku.
- Podíl mladých lidí (20–24letých), kteří ani nestudují, ani nepracují (NEET), je v průměru zemí OECD 18 %. Česká republika je pod průměrem zemí OECD s podílem přibližně 13 %.
- V zemích, ve kterých vysoký podíl mladých lidí ve věku 15–29 let zároveň studuje i pracuje, je menší podíl studentů, kteří pracují více než 35 hodin týdně. V České republice, Dánsku, Nizozemsku, Norsku a na Islandu současně studuje i pracuje více než 25 % dospělých, ale jen méně než 30 % z nich pracuje 35 a více hodin týdně.

Graf C5.1: Podíl mladých lidí (20–24letých), kteří v roce 2014 ani nestudovali, ani nepracovali (NEET), dle pohlaví

Note: NEET refer to young people neither in employment nor in education or training

1. Brazil, Chile, Korea: Year of reference 2013.

Countries are ranked in ascending order of the percentage of the 20-24 year-old NEET population of men and women.

Source: OECD. Table C5.2a. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284290>

Další zjištění

- V průměru se v zemích OECD v roce 2014 vzdělávalo celkem 48 % lidí ve věku 15–29 let. Ze zbývajících 52 % mladých lidí 36 % pracovalo, 7 % bylo nezaměstnáno a 8 % mladých lidí bylo mimo trh práce.
- Ženy jsou častěji těmi, které ani nestudují, ani nepracují. Mezi ženami ve věku 20–24 let jich v roce 2014 bylo mimo vzdělávání i trh práce 19,4 % v průměru za země OECD (v České republice 15,5 %), zatímco u mužů tento podíl dosahoval pouze 16,4 % (v České republice 9,1 %). V Mexiku a Turecku se rozdíl mezi pohlavími v podílu 20–24letých, kteří se ani nevzdělávají, ani neparticipují na trhu práce, pohyboval kolem 30 p. b.

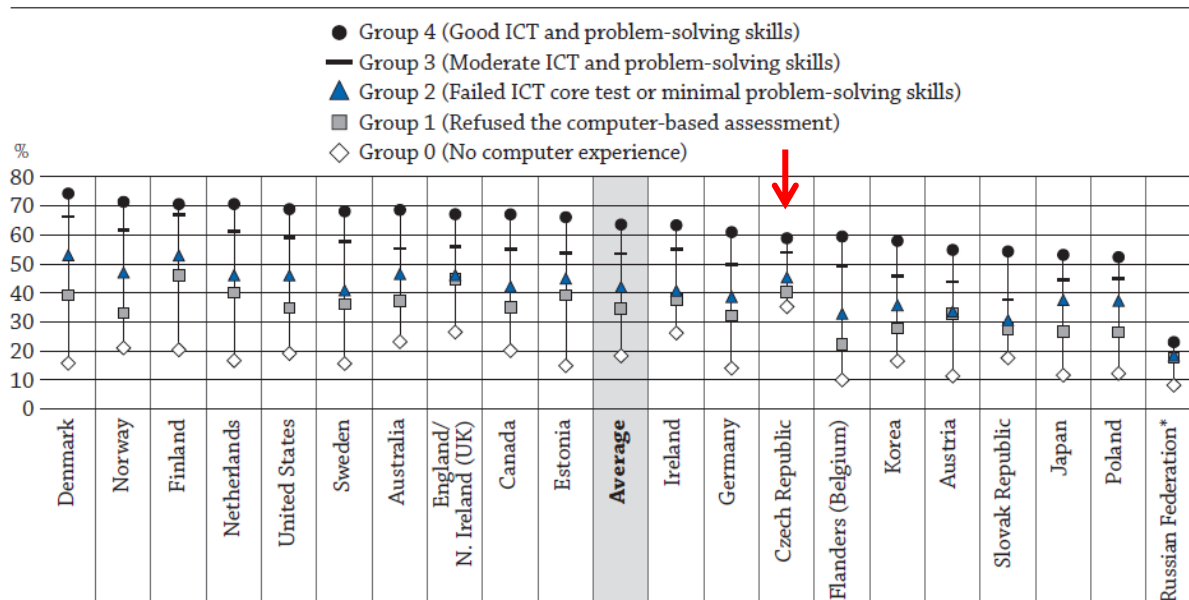
- Mezi mladými lidmi, kteří již pracují a už nestudují, mají v zemích OECD větší pravděpodobnost, že si najdou práci na plný úvazek, muži než ženy. Zatímco na plný úvazek pracuje v průměru 82 % mladých mužů, u mladých žen je to průměrně pouze 67 %.

C6: Kolik dospělých se účastní různých forem vzdělávání?

- Napříč zeměmi OECD, které se v roce 2012 zúčastnily šetření PIAAC, se formálního a/nebo neformálního vzdělávání placeného jejich zaměstnavatelem účastní 50 % zaměstnaných dospělých v daném roce. Tento podíl se pohybuje od více než 60 % v Dánsku, Finsku, Nizozemí a Norsku až po méně než 40 % ve Francii, Itálii, Polsku, Rusku a na Slovensku. Česká republika byla s podílem 51 % velmi mírně nad průměrem zemí OECD.
- Kolem 60 % zaměstnaných dospělých s dobrými kompetencemi v ICT a řešení problémů se účastní formálního a/nebo neformálního vzdělávání placeného jejich zaměstnavatelem, zatímco tak činí pouze 18 % dospělých, kteří nemají žádné zkušenosti s počítači. V České republice je toto rozpětí menší – účast dospělých s dobrými kompetencemi v ICT a řešení problémů je mírně pod průměrem zemí OECD (59 %), ale účast dospělých, kteří nemají žádné zkušenosti s počítači je na úrovni 35 %.
- Kolem 60 % pracovníků z nejkvalifikovanějších profesí se účastní formálního a/nebo neformálního vzdělávání placeného jejich zaměstnavatelem (v České republice se jedná o 59 % takových pracovníků), zatímco v případě nekvalifikovaných profesí je tento podíl pouze kolem 25 % (v České republice 33 %).

Graf C6.1: Účast na formálním a/nebo neformálním vzdělávání placeném zaměstnavatelem podle dovedností a ochoty využívat informační a komunikační technologie pro řešení problémů (2012)

Zaměstnaní 25–64letí dle PIAAC

* See note on data for the Russian Federation in the *Methodology* section.

Countries are ranked in descending order of participation in employer-sponsored formal and/or non-formal education among people in Group 4 (Good ICT and problem-solving skills).

Source: OECD, Table C6.1 (P). See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284339>

Další zjištění

- Účast na formálním a/nebo neformálním vzdělávání placeném zaměstnavatelem ve všech zemích úzce souvisí s úrovní klíčových kompetencí a dosaženého vzdělání. Tyto faktory se spojují a vytváří sebezlepšující se prostředí pro jedince s vysokou úrovní kompetencí a dosaženého vzdělání, kteří mají tendenci získávat další kompetence účastí na vzdělávání dospělých. Opakem této situace je začarovaný kruh nízkého dosaženého vzdělání, nízké úrovně kompetencí a chybějícího přístupu k formálnímu vzdělávání, jež by vedlo ke zvýšení kompetencí.
- Účast na formálním a/nebo neformálním vzdělávání placeném zaměstnavatelem je nejčastější u těch zaměstnanců, kteří v práci nejčastěji využívají čtenářskou a matematickou gramotnost.
- Napříč zeměmi OECD, které se zúčastnily šetření PIAAC, 57 % zaměstnaných na plný úvazek na dobu neurčitou participuje na formálním a/nebo neformálním vzdělávání placeném jejich zaměstnavatelem, zatímco participace u osob zaměstnaných na částečný úvazek na dobu určitou dosáhla pouze 33 %.
- Napříč zeměmi je pravděpodobnost, že se zaměstnanci budou účastnit formálního a/nebo neformálního vzdělávání placeného jejich zaměstnavatelem, vyšší u osob ve věku 25–34 let, než u osob ve věku 55–64 let.

Kapitola D: Prostředí pro výuku a organizace škol

D1: Kolik času stráví žáci ve třídě?

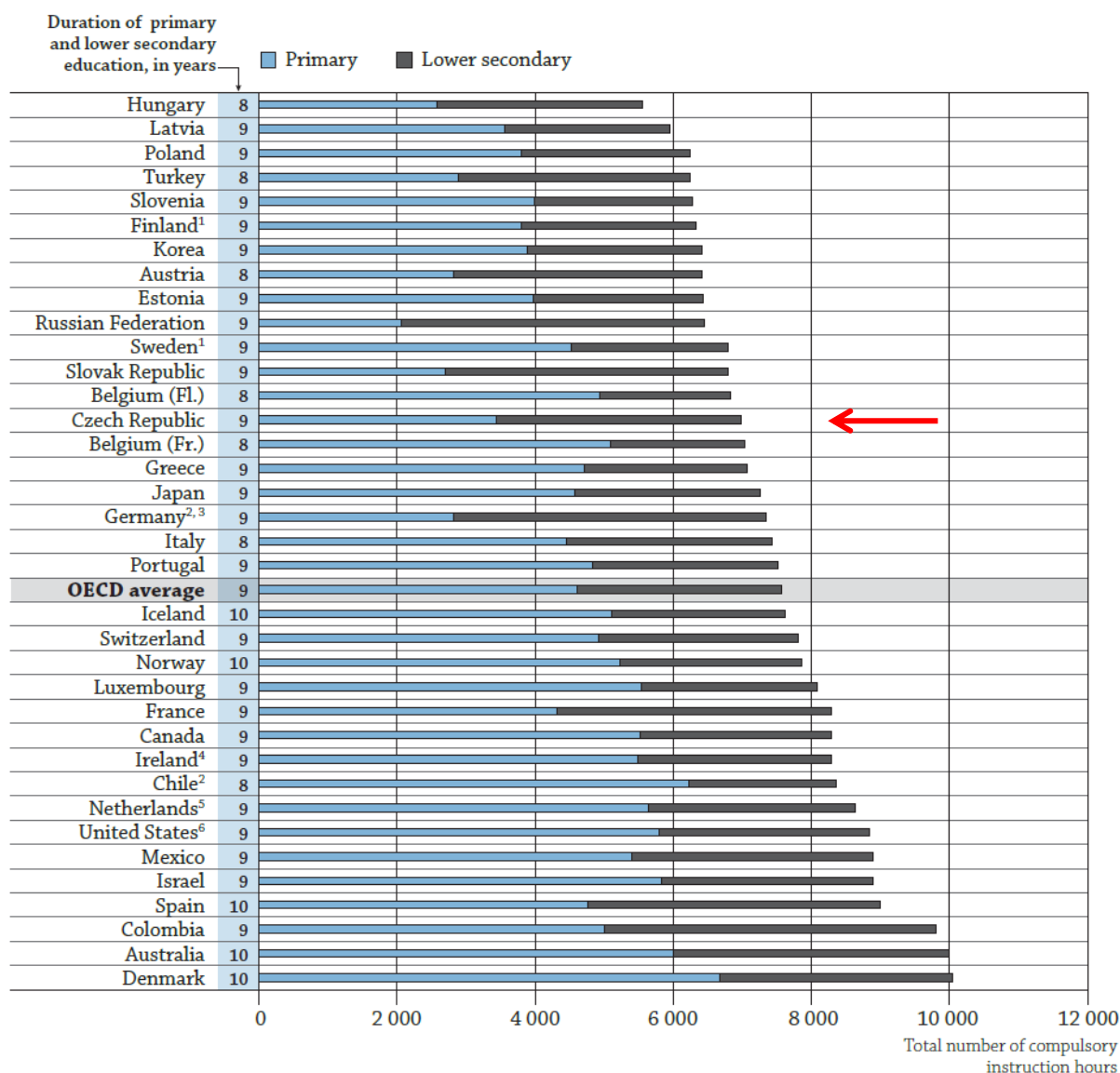
- V průběhu primárního a nižšího sekundárního vzdělávání absolvují žáci v zemích OECD průměrně 7 570 hodin povinné výuky. V České republice absolvují žáci primárního a nižšího sekundárního vzdělávání 6 984 hodin povinné výuky.
- V zemích OECD tvoří v průměru 46 % povinné výuky v primárním vzdělávání (v České republice 57 %) výuka čtení, psaní, matematiky a uměleckých předmětů; výuka čtení, psaní, literatury, prvního a dalšího cizího jazyka a matematiky tvoří 38 % povinné výuky v nižším sekundárním vzdělávání (v České republice 39 %).

Další zjištění

- V zemích OECD dosahuje povinná doba výuky v primárním vzdělávání průměrně 804 hodin ročně (v České republice 687 hodin). Žáci v nižším sekundárním vzdělávání stráví ve třídách v průměru o 112 hodin více (v České republice 888 hodin, tedy o 201 hodin více).
- Podíl povinné části kurikula věnovaný čtení, psaní a literatuře se v primárním vzdělávání pohybuje v rozmezí od 18 % v Polsku po 37 % ve Francii. V nižším sekundárním vzdělávání tvoří tento podíl od 12 % v Austrálii, České republice, Finsku, Irsku a Japonsku až po 33 % v Itálii.
- Podíl povinné části kurikula věnovaný matematice se v primárním vzdělávání pohybuje od 13 % v Dánsku a Řecku po 27 % v Portugalsku. V nižším sekundárním vzdělávání tvoří tento podíl od 11 % v Řecku až po 20 % v Itálii.
- V zemích OECD je v průměru 12 % povinné výuky v primárním a 6 % v nižším sekundárním vzdělávání věnováno povinným předmětům s flexibilní hodinovou dotací (jde o systém, který není v České republice aplikován). V průměru 5 % doby povinné výuky tvoří jak v primárním, tak v nižším sekundárním vzdělávání předměty určené školou (flexibilní část kurikula určená školou).
- Přibližně v jedné třetině zemí s dostupnými daty je doba povinné výuky v jednotlivých ročnících flexibilní, jinými slovy hodinová dotace na výuku předmětu je stanovena paušálně za několik ročníků, nebo dokonce za celé povinné vzdělávání, aniž by byly specifikovány hodinové dotace v jednotlivých ročnících.

Graf D1.1: Počet hodin povinné výuky ve všeobecném vzdělávání (2015)

V primárním a nižším sekundárním vzdělávání

1. Estimated number of hours by level of education based on the average number of hours per year, as the allocation of instruction time across multiple grades is flexible.

2. Year of reference 2014.

3. Excludes the last year of compulsory education, which can be classified at either the lower secondary or the upper secondary level.

4. Actual instruction time for lower secondary education.

5. The number of grades in lower secondary education is three or four, depending on the track. The 4th year of pre-vocational secondary education (VMBO) was excluded from the calculation.

6. Year of reference 2012.

Countries are ranked in ascending order of the total number of compulsory instruction hours.

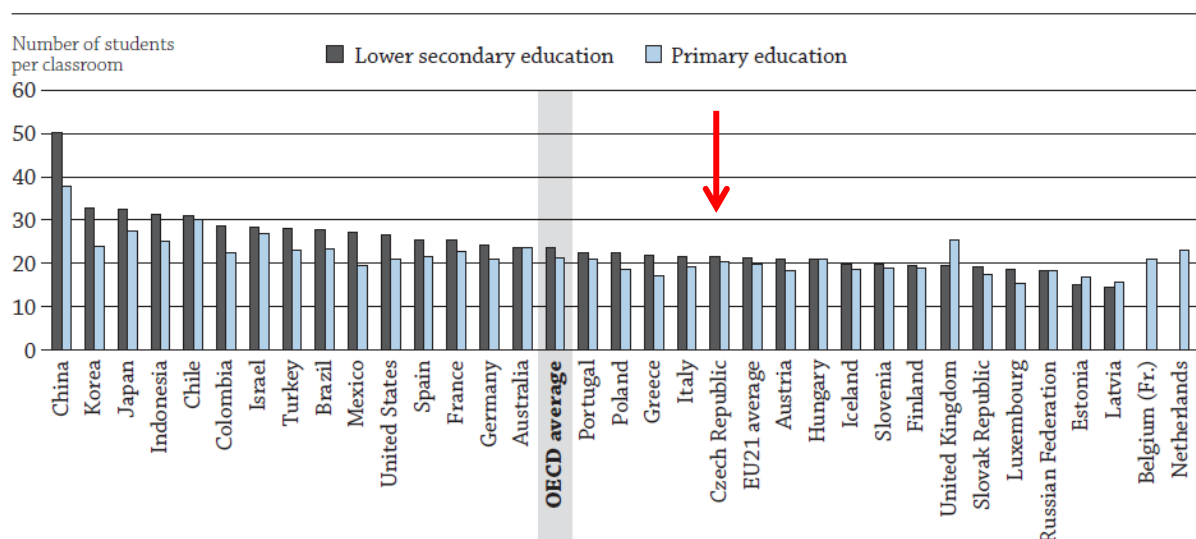
Source: OECD, Table D1.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284394>

D2: Počet žáků na učitele a průměrná velikost třídy

- Průměrná velikost třídy v primárním vzdělávání je v zemích OECD 21 žáků, přičemž tento počet narůstá až na 24 žáků v nižším sekundárním vzdělávání. V České republice je průměrná velikost třídy v primárním vzdělávání 20 žáků, v nižším sekundárním potom 22 žáků.
- Rozdíl v průměrné velikosti třídy mezi veřejnými a soukromými institucemi v rámci primárního vzdělávání se napříč zeměmi OECD výrazně liší (v primárním vzdělávání je v České republice velikost třídy ve veřejných školách 20 žáků, v soukromých 15 žáků; v nižším sekundárním vzdělávání je velikost třídy ve veřejných školách 22 žáků, v soukromých potom 19 žáků). V partnerských zemích OECD je však tento rozdíl podstatně vyšší.
- Průměrný počet žáků na učitele v primárním vzdělávání je v zemích OECD 15 žáků.
- V České republice připadá v průměru na učitele v primárním vzdělávání 19 žáků, v nižším sekundárním 11 žáků, ve vyšším sekundárním také 11 žáků, v postsekundárním neterciárním 31 žáků/studentů a v terciárním 22 studentů.

Graf D2.1: Průměrná velikost třídy podle stupně vzdělávání (2013)

Countries are ranked in descending order of average class size in lower secondary education.

Source: OECD, Table D2.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284429>

Další zjištění

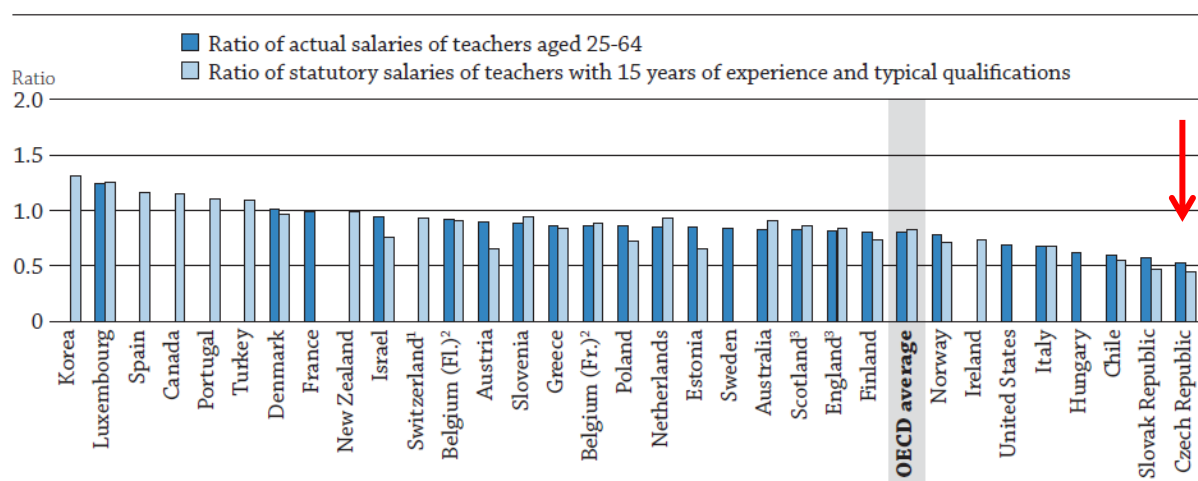
- V zemích s dostupnými daty s výjimkou Chile, Kolumbie, Jižní Koreje, Lucemburska a Mexika počet žáků na učitele klesá nebo zůstává stejný při přechodu z primárního vzdělávání do nižšího sekundárního vzdělávání, a to i přes obecný nárůst počtu žáků na třídu mezi těmito dvěma stupni vzdělávání.
- Napříč zeměmi OECD je průměrný počet žáků na učitele v sekundárním vzdělávání nižší v soukromých institucích než ve veřejných institucích. Tento rozdíl je nejvýraznější v Mexiku, kde v sekundárním vzdělávání připadá na učitele o 17 žáků více ve veřejných školách ve srovnání se soukromými.
- Velikost třídy se mezi jednotlivými zeměmi výrazně liší. Největší počet žáků ve třídě v primárním vzdělávání je v Chile a Číně s 30, resp. 38 žáky na třídu, zatímco v Lotyšsku a Lucembursku mají třídy v průměru o 17 žáků méně.

D3: Jak jsou placeni učitelé

- V zemích OECD dosahuje učitel v preprimárním a primárním vzdělávání průměrně 78 % platu pracovníka s obdobným vzděláním (25–64letého, pracujícího celý rok na plný úvazek), u učitelů v nižším sekundárním vzdělávání je to 80 % a ve vyšším sekundárním vzdělávání 82 %. V České republice dosahuje učitel v primárním a nižším sekundárním vzdělávání průměrně pouze 52 % platu pracovníka s obdobným vzděláním, ve vyšším sekundárním vzdělávání je to potom 56 %.
- Roční platy učitelů s 15 lety praxe a běžnou kvalifikací⁴ dosahují průměrně 38 653 USD v preprimárním vzdělávání, 41 245 USD v primárním vzdělávání, 42 825 USD v nižším sekundárním vzdělávání a 44 600 USD ve vyšším sekundárním vzdělávání. Česká republika patří v rámci OECD mezi země s nejnižším ohodnocením učitelů – roční platy učitelů s 15 lety praxe a běžnou kvalifikací (bez nenárokových složek platu) dosahují průměrně pouze 17 099 USD v preprimárním vzdělávání a 18 273 USD v primárním, nižším sekundárním i vyšším sekundárním vzdělávání.

Graf D3.1: Platy učitelů v poměru s platy podobně vzdělaných pracovníků (2013)

Platy učitelů nižšího sekundárního vzdělávání ve veřejných institucích

Notes: The definition of teachers' typical qualification is based on a broad concept including the typical ISCED level of attainment and other criteria, as discussed in Box D3.2. For further details on the different metrics used to calculate these ratios, please refer to the *Methodology* section.

1. Statutory salaries of teachers with 11 years of experience and minimum qualification instead of 15 years of experience and typical qualifications.

2. Data on earnings for full-time, full-year workers with tertiary education refer to Belgium.

3. Data on earnings for full-time, full-year workers with tertiary education refer to the United Kingdom.

Countries are ranked in descending order of the ratio of teachers' salaries to earnings for full-time, full-year workers with tertiary education aged 25-64.

Source: OECD, Table D3.2a, and Table D3.2b, available on line. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284456>

Další zjištění

- Ve většině zemí OECD se platy učitelů zvyšují spolu se zvyšujícím se stupněm vzdělávání, na kterém učitelé vykonávají výuku. Například v Belgii, Finsku, Maďarsku a na Slovensku je plat učitele s běžnou kvalifikací a patnáctiletou praxí ve vyšším sekundárním vzdělávání minimálně o 25 % vyšší než plat stejně zkušeného učitele s obdobným vzděláním v preprimárním vzdělávání.

⁴ Běžná kvalifikace učitele – zařazení do nejčastější platové třídy.

- Platy učitelů na vrcholu kariéry jsou v zemích OECD vyšší než platy začínajících učitelů o v průměru 64 % v preprimárním, 66 % v primárním, 65 % v nižším sekundárním a 66 % ve vyšším sekundárním vzdělávání. Čím delší dobu trvá dosažení nejvyššího platového stupně, tím jsou rozdíly větší. V zemích, ve kterých trvá dosažení nejvyššího platového stupně 30 a více let, mohou být tyto platy průměrně o 90 % vyšší než platy začínajících učitelů.
- V České republice jsou platy učitelů na vrcholu kariéry s běžnou kvalifikací vyšší než platy začínajících učitelů s běžnou kvalifikací⁵ (bez nenárokových složek platu) o v průměru 10 % v preprimárním a o 22 % v primárním, nižším sekundárním a vyšším sekundárním vzdělávání.
- Učitelé s nejvyšší kvalifikací na vrcholu kariéry vydělávají v průměru 49 176 USD v preprimárním vzdělávání ročně, 51 177 USD v primárním vzdělávání, 53 786 USD v nižším sekundárním vzdělávání a 54 666 USD ve vyšším sekundárním vzdělávání. Česká republika opět patří v rámci OECD mezi země s nejnižším ohodnocením učitelů – roční platy učitelů s nejvyšší běžnou kvalifikací na vrcholu kariéry (bez nenárokových složek platu) dosahují průměrně pouze 18 232 USD v preprimárním vzdělávání a 20 795 USD v primárním, nižším sekundárním i vyšším sekundárním vzdělávání.
- V 11 z 28 zemí s dostupnými daty je průměrný roční plat učitele ve vyšším sekundárním vzdělávání při započtení odměn a příspěvků přinejmenším o 10 % vyšší než základní plat učitele ve vyšším sekundárním vzdělávání s běžnou kvalifikací a patnáctiletou praxí.
- V 17 zemích s dostupnými daty se průměrný roční plat akademického pracovníka v terciárním vzdělávání přepočtený na ekvivalent jednoho pracovního úvazku pohybuje mezi 13 348 USD v Lotyšsku a 74 305 USD v Německu. Ve dvanácti zemích s dostupnými daty je tento plat dlouhodobě vyšší u mužů než u žen.

D4: Kolik času stráví učitelé výukou?

- Učitelé na veřejných školách vyučují v průměru 1 005 hodin ročně v preprimárním vzdělávání, 772 hodin v primárním vzdělávání, 694 hodin v nižším sekundárním vzdělávání a 643 hodin ve vyšším sekundárním vzdělávání.
- Ve většině zemí s dostupnými daty zůstává objem přímé výuky v primárním a sekundárním vzdělávání mezi lety 2000 a 2013 téměř beze změny.

Další zjištění

- Průměrný počet vyučovacích hodin na učitele ve veřejných institucích v rámci všech stupňů vzdělávání se mezi jednotlivými zeměmi významně liší a má tendenci klesat s rostoucím stupněm vzdělávání.
- Učitelé v preprimárním vzdělávání učí v průměru o 30 % vyučovacích hodin více než učitelé v primárním stupni vzdělávání, nicméně čas, který musí učitelé obou stupňů vzdělávání strávit ve škole (celková pracovní doba), je často podobný.
- Povinná vyučovací doba ve veřejných institucích v rámci preprimárního vzdělávání se mezi zeměmi liší více než na kterémkoli jiném stupni vzdělávání.

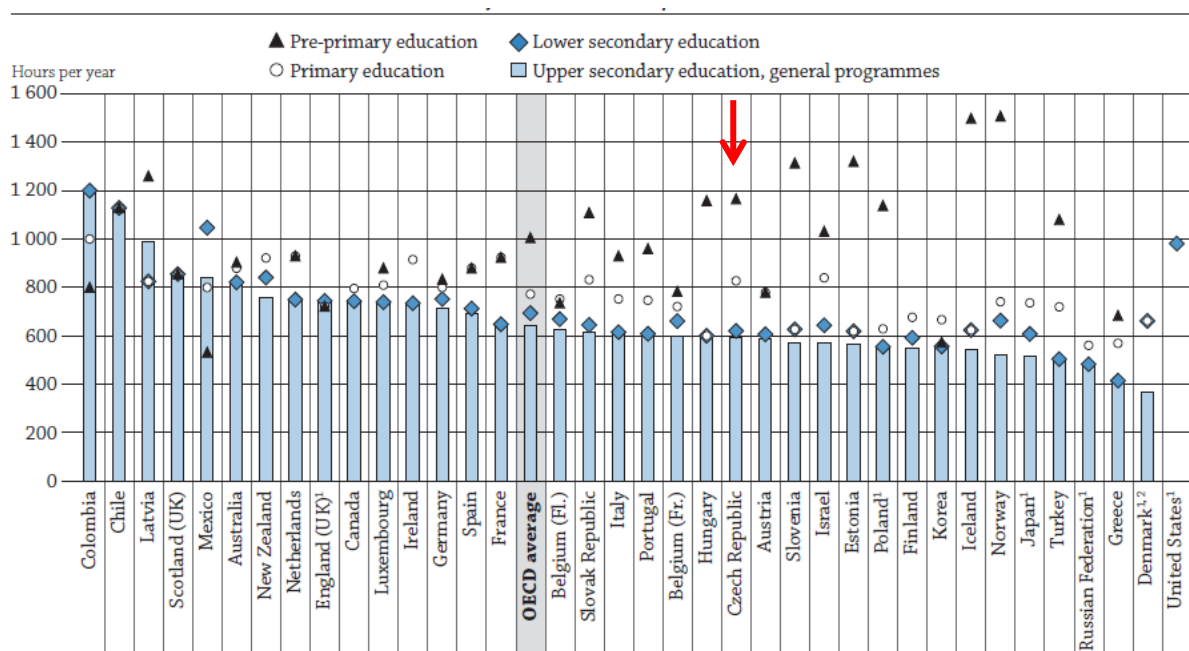
⁵ Začínající učitel s běžnou kvalifikací = nejčastější platová třída + nejnižší platový stupeň

Učitel na vrcholu kariéry s běžnou kvalifikací = nejčastější platová třída + nejvyšší platový stupeň

- Průměrný počet vyučovacích hodin na jednoho učitele ve veřejných institucích preprimárního vzdělávání je 1 005 hodin za rok, avšak pohybuje se v rozmezí od 532 hodin v Mexiku po 1 792 hodin ve Švédsku. V České republice je to 1 166 hodin, nad průměrem zemí OECD.
- Průměrný počet vyučovacích hodin na jednoho učitele ve veřejných institucích primárního vzdělávání činí v průměru 772 hodin ročně, avšak pohybuje se v rozmezí od méně než 570 hodin v Řecku a Rusku po více než 1 000 hodin v Chile. V České republice je to 827 hodin, tedy opět nad průměrem zemí OECD.
- Průměrný počet vyučovacích hodin na jednoho učitele ve veřejných institucích nižšího sekundárního vzdělávání je v průměru 694 hodin ročně, avšak pohybuje se v rozmezí od 415 hodin v Řecku až po více než 1 000 hodin v Chile, Kolumbii a Mexiku. V České republice se jedná o 620 hodin, tedy hodnotu pod průměrem zemí OECD.
- Průměrný počet vyučovacích hodin na jednoho učitele ve veřejných institucích vyššího sekundárního vzdělávání činí v průměru 643 hodin ročně, avšak pohybuje se v rozmezí od 369 v Dánsku až po více než 1 000 hodin v Chile a Kolumbii. V České republice se jedná o 620 hodin, tedy hodnotu pod průměrem zemí OECD.
- Většina zemí reguluje požadovaný počet hodin, které musí učitelé za rok formálně odpracovat, včetně pedagogické a nepedagogické činnosti. V některých zemích je od učitelů požadován konkrétní počet hodin strávených ve škole; jiné určují celkovou pracovní dobu včetně hodin včetně hodin výuky a ostatních povinností.

Graf D4.2: Počet hodin výuky učitele ročně, podle úrovně vzdělávání (2013)

Čistý kontaktní čas ve veřejných institucích

1. Actual teaching time.

2. Year of reference 2011 for upper secondary education.

Countries are ranked in descending order of the number of teaching hours per year in upper secondary education.

Source: OECD, Table D4.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

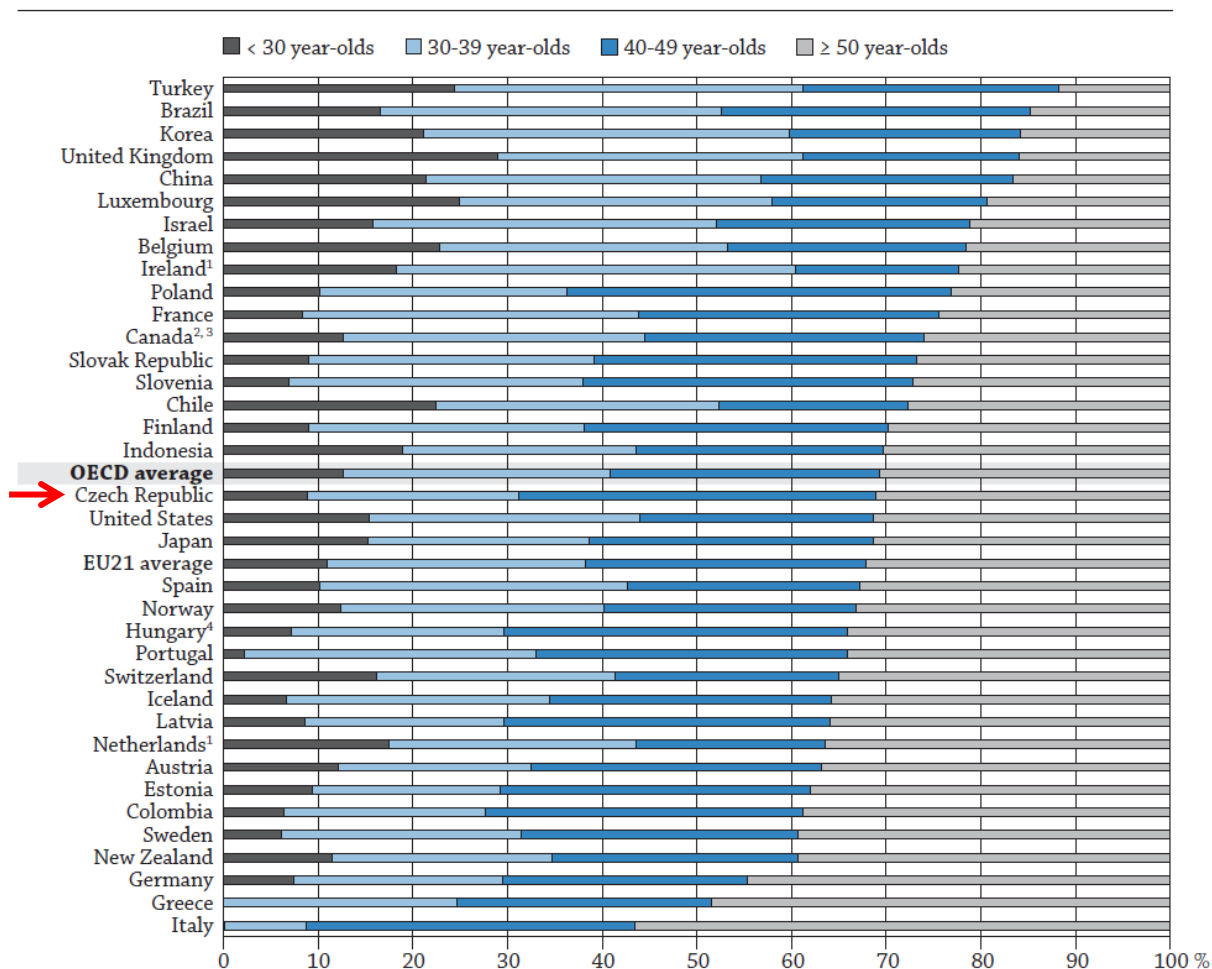
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284507>

D5: Kdo jsou učitelé?

- V průměru zemí OECD dosáhlo 30 % učitelů v rámci primárního vzdělávání v roce 2013 nejméně 50 let věku. Tento podíl roste na 34 % u nižšího sekundárního vzdělávání a na 38 % u vyššího sekundárního vzdělávání. Česká republika je velmi mírně nad průměrem zemí OECD s 31 %.
- V průměru napříč zeměmi OECD jsou více než dvě třetiny pedagogických i nepedagogických pracovníků ženy. Podíl ženských pedagogických pracovníků však klesá s rostoucím stupněm vzdělávání: 96 % v preprimárním vzdělávání, 82 % v primárním vzdělávání, 68 % v nižším sekundárním vzdělávání, 58 % ve vyšším sekundárním vzdělávání a 42 % v terciárním vzdělávání. V České republice jsou ženy zastoupeny téměř 100 % v preprimárním vzdělávání, 97 % v primárním vzdělávání, 74 % v nižším sekundárním vzdělávání, 59 % ve vyšším sekundárním vzdělávání a 38 % v terciárním vzdělávání.
- Průměrně 83 % učitelů disponuje dobrou úrovní ICT kompetencí.

Graf D5.1: Věková struktura učitelů v primárním vzdělávání (2013)

Věková struktura učitelů ve vzdělávacích institucích dle věku

1. Public institutions only.

2. Year of reference 2012.

3. Primary includes pre-primary and lower secondary.

4. Includes data on management personnel.

Countries are ranked in ascending order of the percentage of teachers aged 50 years or older at the primary level.

Source: OECD, Table D5.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284530>

Další zjištění

- V téměř všech zemích tvoří muži většinu pedagogických pracovníků v terciárním vzdělávání, výjimku představují Finsko, Litva a Rusko.
- Velká Británie má ze všech zemí s dostupnými daty nejvyšší podíl (29 %) učitelů mladších 30 let v primárním vzdělávání. Naopak Řecko a Itálie nemají v primárním stupni vzdělávání téměř žádné učitele z této věkové skupiny. Česká republika má v této věkové skupině v primárním vzdělávání 9 % učitelů.
- Ze všech zemí, které se účastnily šetření PIAAC, používají učitelé v Jižní Koreji své dovednosti v oblasti ICT při práci více než dospělí v jakékoliv jiné zemi, která se účastnila šetření PIAAC. Jižní Korea má také jeden z nejvyšších podílů učitelů s dobrou úrovní dovedností v rámci používání informačních a komunikačních technologií při řešení problémů.

D6: Používané mechanismy hodnocení

- Národní zkoušky jsou nejčastěji využívaným mechanismem na vyšší sekundární úrovni vzdělávání (31 zemí), zatímco standardizované národní hodnocení je nejčastější na primární (32 zemí) a nižší sekundární (28 zemí) úrovni vzdělávání.
- Evaluace škol je oblastí, kterou nejčastěji ovlivňují školní inspekce, nicméně jejich postupy práce se napříč jednotlivými zeměmi značně liší.
- Ačkoliv je hodnocení učitelů legislativně zakotveno jen ve 30 zemích a hodnocení ředitelů jen ve 22 zemích, využívají některé státy taková hodnocení i bez legislativního zakotvení.

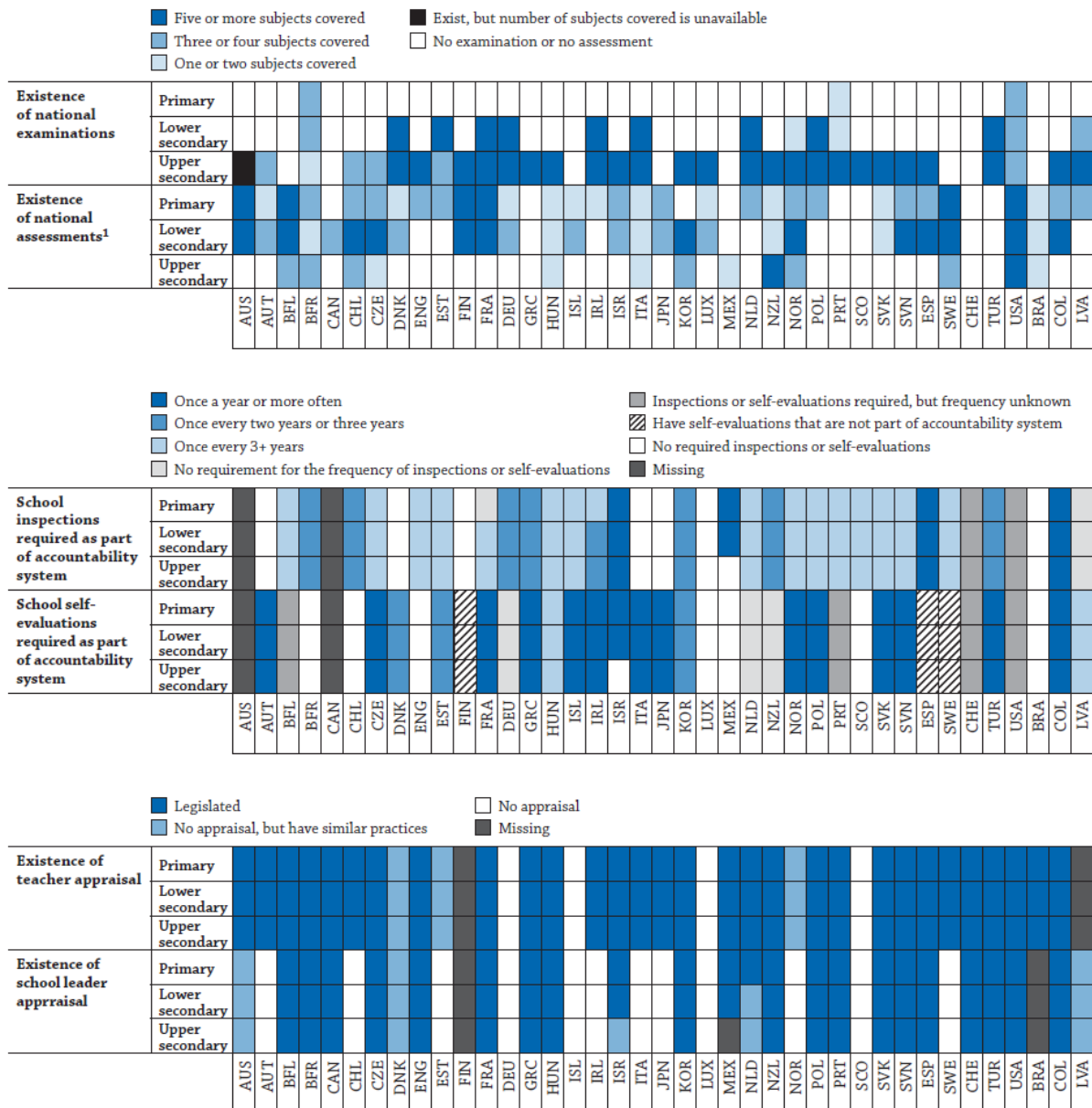
Další zjištění

- Ve třech zemích jsou využívány národní zkoušky na primární úrovni vzdělávání, ve 14 zemích na nižší sekundární úrovni vzdělávání a v 31 zemích na vyšší sekundární úrovni vzdělávání.
- Jako dva nejčastější důvody pro využívání národních zkoušek na vyšší sekundární úrovni vzdělávání jsou uváděny tyto: (a) jejich zvládnutí je podmínkou pro vstup do terciárního vzdělávání (27 zemí); (b) jejich zvládnutí je podmínkou ukončení vyššího sekundárního vzdělávání (24 zemí). Česká republika využívá národních zkoušek na vyšší sekundární úrovni (státní maturita, dva povinné předměty – český jazyk a matematika nebo cizí jazyk).
- 28 zemí používá národní nebo centrální hodnocení na nižší sekundární úrovni vzdělávání, zatímco 11 zemí žádné podobné hodnocení na této úrovni neprovádí. Národní hodnocení je častější na primární úrovni vzdělávání (32 zemí), třebaže počet hodnocených je vyšší v rámci nižšího sekundárního vzdělávání.
- Předmětem národního hodnocení jsou nejčastěji dva okruhy – čtenářská a matematická gramotnost.
- Výsledky národního hodnocení bývají nejčastěji využívány třemi způsoby: (1) hodnocení znalostí před zahájením výukové aktivity (17 zemí); (2) zhodnocení výsledků studentů po ukončení výukové aktivity (16 zemí); a (3) dílčí zpětná vazba průběhu výukové aktivity pro rodiče (14 zemí).
- Školní inspekce jsou součástí systému hodnocení škol v nižším sekundárním stupni vzdělávání ve 30 zemích.

- Autoevaluace škol je součástí systému hodnocení ve 27 zemích. V 7 zemích realizují autoevaluaci, přestože není součástí formálního systému hodnocení škol.
- Ačkoliv země běžně uvádějí, že školní inspekce, evaluace a autoevaluace škol hrají velkou roli při hodnocení výkonu škol, tyto nástroje jsou mnohem méně využívány při hodnocení učitelů a ředitelů škol.

Graf D6.1: Hodnotící mechanismy ve veřejných institucích (2015)

Všeobecné programy vzdělávání

1. Number of subjects covered in the assessment framework (subjects may be tested on a rotation basis).

Source: OECD, Tables D6.2a, b, and c, D6.6a, b, and c, D6.10a, b, and c, D6.12a, b, and c, D7.2 and D7.7, available on line. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

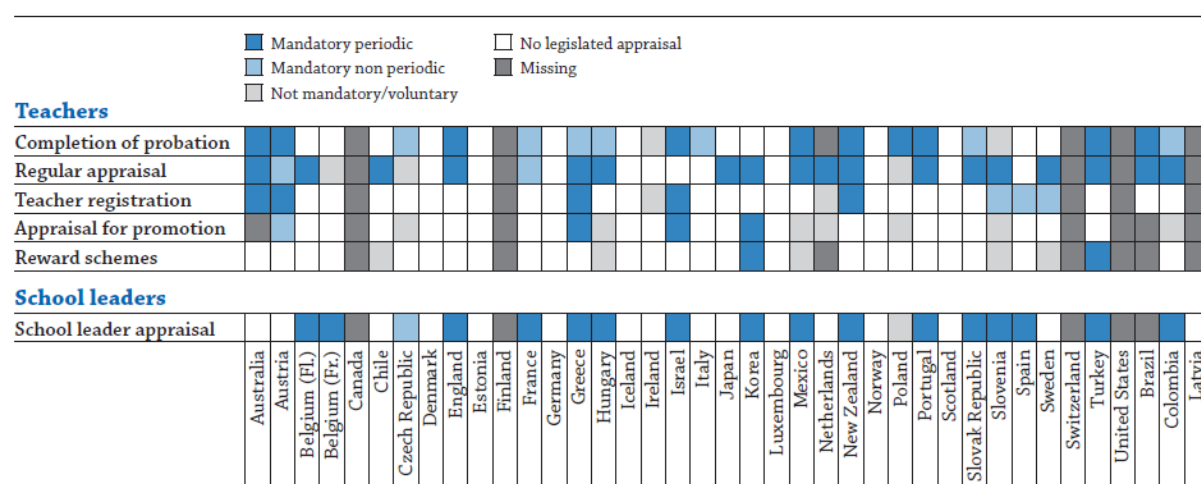
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284582>

D7: Nástroje používané k hodnocení učitelů a ředitelů škol

- Hodnocení učitelů je legislativně či jinak vyžadováno ve 30 z 37 zemí OECD s dostupnými daty.
- Požadavek na hodnocení ředitelů škol na nižší sekundární úrovni je legislativně zakotven ve 21 z 37 zemí. Hodnocení ředitelů škol je povinné ve všech zemích s dostupnými daty s výjimkou Polska, kde je dobrovolné.

Graf D7.1: Frekvence různých druhů hodnocení učitelů a ředitelů škol, jež jsou zahrnuty v politickém rámci (2015)

Všeobecné programy vzdělávání, nižší sekundární úroveň

Source: OECD, Tables D7.3b and D7.8b. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284638>

Další zjištění

- Zatímco pravidelné hodnocení učitelů, hodnocení po skončení zkušební doby a hodnocení pro evidenci učitelů je ve většině zemí s dostupnými daty povinné, hodnocení pro kariérní postup a systém odměn je většinou dobrovolné.
- Většina zemí využívá pro hodnocení učitelů dvou nebo více nástrojů v závislosti na účelu hodnocení.
- Z učitelů působících na nižší sekundární úrovni jsou do systému hodnocení zahrnuti učitelé na veřejných školách (v alespoň devíti z deseti zemí) a učitelé na státem financovaných soukromých školách (v alespoň sedmi z deseti zemí s dostupnými daty).
- Učitelé jsou ve většině případů hodnoceni v souvislosti s rozhodnutím o jejich postavení v zaměstnání. Kromě pravidelného hodnocení učitelů a hodnocení po skončení zkušební doby je dalším nejčastějším důvodem k hodnocení učitele pochybnost o jeho výkonu.
- Ve 24 z 28 zemí rozhoduje o postupu pravidelného hodnocení učitelů ústřední orgán školské správy (19 zemí) nebo státní orgán školské správy (sedm zemí).
- Za hodnocení učitelů jsou zodpovědní různí aktéři, ale nejčastěji hodnotí učitele ředitel školy.
- Hodnocení učitelů je nejčastěji zaměřeno na přípravu na výuku, samotnou výuku a atmosféru ve třídě.
- V alespoň čtyřech z pěti zemí jsou součástí běžného hodnocení učitelů a hodnocení po skončení zkušební doby hospitace a rozhovory s učiteli. I přes to, že výsledky žáků jsou

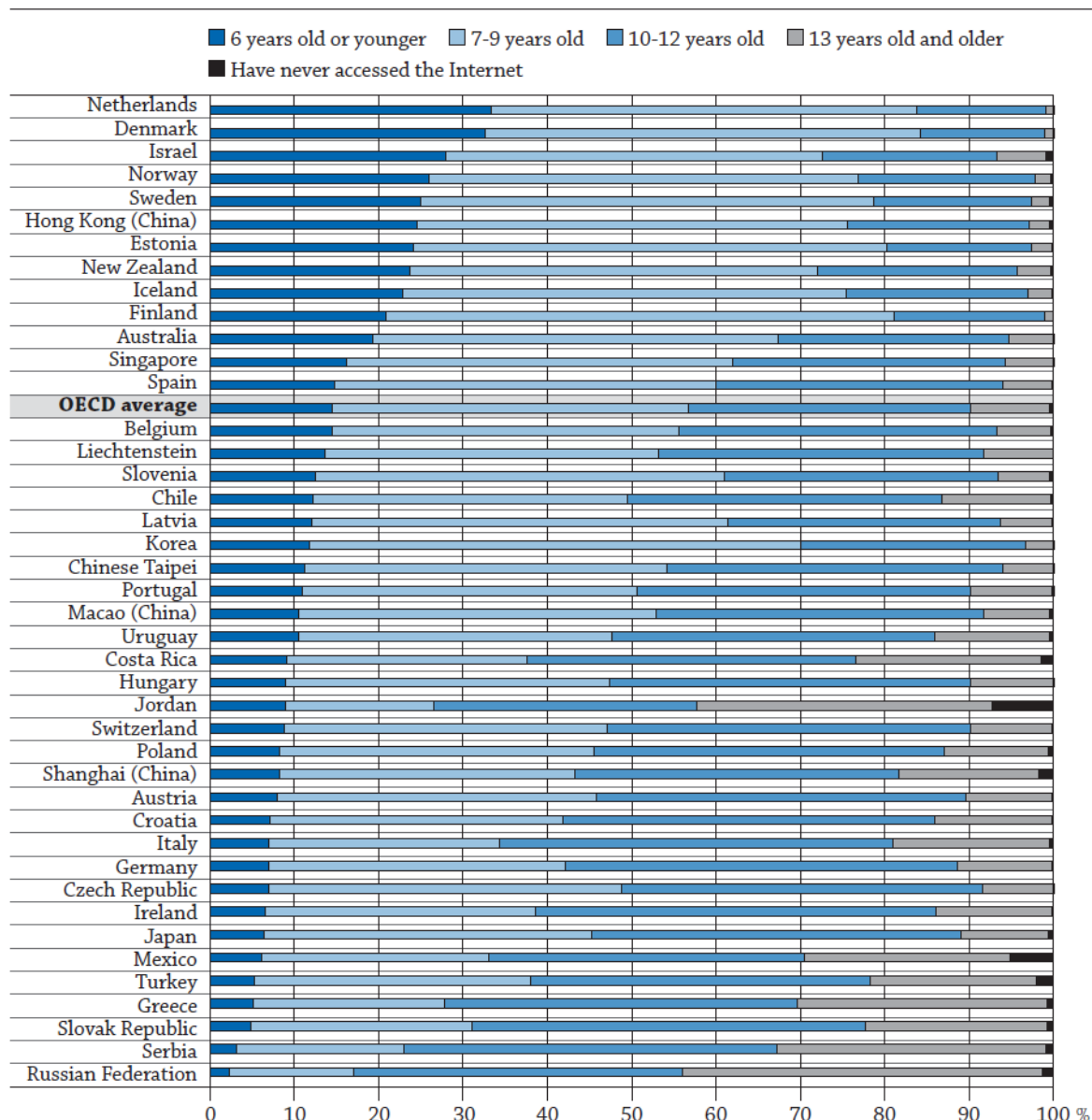
součástí běžného hodnocení učitelů v osmi z 19 zemí, jsou jen zřídka používány při hodnocení učitelů po skončení zkušební doby a hodnocení pro evidenci učitelů.

- Z 37 zemí s dostupnými daty je v 19 z nich vládní politikou či nařízením vyžadováno hodnocení ředitelů škol a je také plošně realizováno.
- Ze všech zemí s dostupnými daty není pouze ve dvou z nich postup hodnocení ředitelů škol určován ústředními nebo státními orgány školské správy.
- Ve všech zemích s dostupnými daty je předmětem hodnocení ředitelů škol jak obecné vedení, tak vedení pedagogické, a ve všech zemích, s jedinou výjimkou, je předmětem hodnocení ředitele školy také práce na rozvoji a nakládání se zdroji. Nejméně ve čtyřech z pěti zemí se hodnocení zaměřuje také na školní klima, vztahy na pracovišti, dovednosti v oblasti mezilidských vztahů, evaluace a zodpovědnost.
- Hodnocení ředitelů škol je při rozhodování o kariérním postupu používáno v 11 z 18 zemí s dostupnými daty a v 11 z 19 zemí je hodnocení ředitelů škol používáno také při činění kvalifikovaných rozhodnutí o dalším profesním rozvoji vedoucích pracovníků škol.
- V 11 z 15 zemí s dostupnými daty je jako motivace pro lepší výkon vedoucích pracovníků škol používáno odměn a pobídek.
- Až na několik výjimek je ve všech zemích používáno dílčí i souhrnné hodnocení učitelů a ředitelů škol.

D8: Do jaké míry jsou ve vzdělávání používány informační a komunikační technologie?

- Prakticky všichni 15letí žáci ze zemí OECD navštěvují školu, ve které je dostupný alespoň jeden počítač; nicméně počet studentů na jeden počítač se mezi jednotlivými zeměmi velmi liší – od méně než jednoho studenta na počítač v Austrálii až po 45 studentů na počítač v Turecku. V České republice bylo v průměru 1,6 žaka ve věku 15 let na počítač v roce 2012, ve srovnání s rokem 2009 klesl počet 15letých žáků na počítač o 0,6.
- Napříč zeměmi OECD v průměru 15 % studujících uvedlo, že poprvé získalo přístup k internetu v šesti letech nebo dříve. V České republice je tento podíl pouze 7 %, dalších 42 % žáků získává přístup k internetu ve věku 7–9 let a 43 % ve věku 10–12 let.
- Průměrně pouze 17 % žáků a studentů stráví během typického školního dne na školním počítači s připojením k internetu hodinu a více času, zatímco průměrně 36 % žáků a studentů nevyužívá školní počítače s připojením k internetu vůbec. V České republice stráví během typického školního dne na školním počítači s připojením k internetu hodinu a více času pouze 12 % žáků a studentů a stejně jako v zemích OECD 36 % žáků a studentů nevyužívá školní počítače s připojením k internetu vůbec.

Graf D8.1: V jakém věku získali dnešní 15letí žáci poprvé přístup k internetu? (PISA 2012)
Věkové rozložení založené na informacích od žáků

Countries and economies are ranked in descending order of the percentage of students who reported that they had first accessed the Internet when they were 6 or younger.

Source: OECD, Table D8.1. See Annex 3 for notes (www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933284683>

Další zjištění

- 15letí chlapci získávají v testu PISA průměrně o 4 body více v testu čtenářské gramotnosti na počítači než v testu čtenářské gramotnosti s použitím tištěného média. Naproti tomu 15leté dívky získávají průměrně o 8 bodů méně v testu čtenářské gramotnosti na počítači než v testu čtenářské gramotnosti za použití tištěného média.
- Ve všech zemích, které se šetření PISA v roce 2012 účastnily, je rozdíl mezi pohlavími ve výsledcích testu čtenářské gramotnosti menší v případě testu na počítači. Dívky překonávají chlapce v průměru o 26 bodů v případě digitálního testu čtenářské gramotnosti,

ve srovnání s průměrem 38 bodů v případě testování čtenářské gramotnosti s pomocí tištěného média.

- Učitelé, kteří se v roce 2013 zúčastnili šetření TALIS, uvedli, že oblastí, v níž nejvíce potřebují profesní rozvoj, je výuka žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a rozvoj dovedností práce s informačními a komunikačními technologiemi ve výuce.
- V průměru pouze 40 % učitelů z těch, kteří se zúčastnili šetření TALIS, uvedlo, že studenti při tvorbě projektů či ve výuce často používají informační a komunikační technologie. To naznačuje, že i přes velké investice do informačních a komunikačních technologií napříč školskými systémy, učitelé v mnoha zemích stále nejsou informačním a komunikačním technologiím nakloněni a připraveni používat je ve výuce.
- Vzhledem k učitelův uváděné potřebě profesního rozvoje v oblasti informačních a komunikačních technologií a jejich použití ve výuce, nenaznačují výsledky šetření TALIS žádnou korelaci mezi nabízenými programy profesního rozvoje v oblasti informačních a komunikačních technologií a mírou participace učitelů na těchto programech. Tento nedostatečný soulad by se mohl prodrazit v případě, kdy učitelé, kteří mají pocit, že tyto programy potřebují, k nim nemají přístup nebo v případě, že toto vzdělávání není vhodně zacíleno.

Zařazení vzdělávacích programů ČR do úrovně ISCED 2011

ISCED 0	preprimární vzdělávání
ISCED 1	primární vzdělávání
ISCED 2	nižší sekundární vzdělávání
ISCED 3	vyšší sekundární vzdělávání
ISCED 4	postsekundární neterciární vzdělávání
ISCED 5	terciární vzdělávání – krátké programy
ISCED 6	terciární vzdělávání – bakalářské a obdobné programy
ISCED 7	terciární vzdělávání – magisterské a obdobné programy
ISCED 8	terciární vzdělávání – doktorské a obdobné programy (vědecká příprava)

Úroveň vzdělávání Program	(typ a druh školy, která je poskytuje) část programu v jedné úrovni	Úroveň ISCED 2011			Poznámka
		Zařazení vzdělávacích programů (ISCED-P)	Zařazení dosaženého vzdělání (ISCED-A)		
			program ukončený ³⁾	program neukončený ⁴⁾	
materská škola		020	020	020	x
přípravný stupeň základní školy speciální		020	020	020	x
přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním		020	020	020	x
základní škola speciální	1. stupeň	100	100	030	2. stupeň 244
základní škola (bez základní školy speciální)	1. stupeň	100	100	030	2. stupeň 244
základní škola speciální	2. stupeň	244	244	100	1. stupeň 100
základní škola (bez základní školy speciální)	2. stupeň	244	244	100	1. stupeň 100
obory gymnázií 6leté	1–2. ročník	244	244	100	vyšší roč. 344
obory gymnázií 8leté	1–4. ročník	244	244	100	vyšší roč. 344
konzervatoře: obor tanec (8letý)	1–4. ročník	244	244	100	vyšší roč. 354
kurzy pro získání základů vzdělání		244	244	100	x
kurzy pro získání základního vzdělání		244	244	100	x
obory praktická škola 1letá, 2letá		253	253	244	x
obory gymnázií 4–5leté		344	344	244	x
obory gymnázií 6leté	3–6. ročník	344	344	244	nižší ročníky 244
obory gymnázií 8leté	5–8. ročník	344	344	244	nižší ročníky 244
obory středního vzdělání ukončené maturitní zkouškou (obor "lyceum")		344	344	244	x
obory středního vzdělání ukončené maturitní zkouškou (bez oboru "lyceum")		354	354	244	
konzervatoř: obor tanec (8letý)	5–6. ročník	354	354	244	poslední 2 ročníky 554
konzervatoř: 6leté obory	1–4. ročník	354	354	244	poslední 2 ročníky 554
konzervatoř: 7leté obory	1–5. ročník	354	354	244	poslední 2 ročníky 554
obory středního vzdělání		353	353	244	x
obory středního vzdělání s výučním listem		353	353	244	x
studium jednotlivých předmětů na střední škole		341	244	244	x
nástavbové studium		354	354	354	x
zkrácené vzdělání v oborech ukončených maturitní zkouškou		354	354	354	x
pomaturitní studium na školách s právem státní jazykové zkoušky		454	454	344,354	x
zkrácené vzdělání v oborech ukončených výučním listem		353	353	353,354	x
rekvalifikační kurzy ukončené závěrečnou zkouškou		453	453	344,353,354	x
rekvalifikační kurzy na škole vyžadující předchozí vzdělání na střední škole (střední vzdělání s výučním listem)		453	453	344,353,354	x
rekvalifikační kurzy v délce od 6 měsíců do 2 let pro absolventy SŠ		453	453	344,353,354	x
konzervatoř	poslední dva ročníky	554	550	244,344	x
vyšší odborná škola		655	650	344,354	x
vysoké školy – bakalářské studijní programy ⁵⁾		645	640	344,354	5)
vysoké školy – "dlouhé" magisterské studijní programy (obvykle 5–6 let, nenavazují na bakalářské studium)		746	740	344,354	x
vysoké školy – navazující magisterské studijní programy (navazují na bakalářské studium)		747	740	640	x
vzdělávání absolventů středních škol organizované vysokou školou (nesměřující k udělení titulu) ⁶⁾		444	444	344,354	x
další vzdělávání pro absolventy bakalářských studijních programů nebo VOŠ (nesměřující k udělení titulu) – rozšiřující vzdělání		647	640,650	640,650	x
další vzdělávání pro absolventy magisterských studijních programů (nesměřující k udělení titulu) – rozšiřující vzdělání		748	740	740	x
doktorský studijní program ukončený titulem Ph.D.		844	840	740	x

Komentáře:

Zdroj: MŠMT, OECD

¹⁾ Děti, žáci, studenti na dané úrovni vzdělávání (enrolment).

²⁾ Graduates – absolventi. Žáci, kteří dokončili danou úroveň programu. Nemusí být absolventy programu jako celku.

³⁾ Cílový stupeň vzdělání absolventů programu.

⁴⁾ Stupeň vzdělání absolventů u nedokončeného programu.

⁵⁾ Studium koncipované jako 1. stupeň vysokoškolského studia, po jeho ukončení je možno pokračovat v magisterských studijních programech.

⁶⁾ Studium organizované pro absolventy středních škol na vysokých školách (rekvalifikační kurzy, nutně ročníky).